

RIKSDAGENS PROTOKOLL.

1886. Första Kammaren. N:o 40.

Onsdagen den 12 Maj, f. m.

Kammaren sammanträdde kl. 11 f. m.

Justerades protokollet för den 5 i denna månad.

Upplästes och godkändes Stats-Utskottets förslag till Riksdagens skrivelser till Konungen:

N:o 53, i fråga om förändring i tiden för arrendeavgifternas erläggande för vissa bland kronans utarrenderade egendomar;

N:o 54, i fråga om att åt vissa å kronans utarrenderade egendomar bosatta lägenhetsinnehafvare bereda tryggad besittning af de lägenheter de innehafva;

N:o 55, i fråga om egande- och dispositionsrätten till vissa under bruk och fabriker skatteköpta hemman;

N:o 56, i anledning af Kongl. Maj:ts proposition angående upplåtelse till Stora Rörs hamnstyrelse af kronohemmanet Rörberg på Öland;

N:o 57, angående öfverlåtelse till Göteborgs stad af egande-rätten till kronans andel i förra Ostindiska kompaniets hus i nämnda stad; samt

N:o 58, i anledning af Kongl. Maj:ts propositioner om eftergift af kronans rätt till vissa danaarf.

Föredrogos, men bordlades å nyo på flere ledamöters begäran Stats-Utskottets under gårdagen bordlagda memorial N:is 63 och 64.

Föredrogos och godkändes sammansatta Stats-, Banko- och Lag-Utskottets sistlidne dag bordlagda utlåtanden:

N:o 1, med anledning af väckt motion angående postsparbankens utvidgning till en ränte- och kapitalförsäkringsanstalt; och

N:o 2, med anledning af väckt motion om anvisande af medel till grundfond åt en jordbruksförlagsbank samt med förslag till reglemente för en sådan bank.

*Ifrågasatt
upphäfvande
af den s. k.
mellanriks-
lagen.*

Föredrogs å nyo Bevillnings-Utskottets den 6 och 7 innevarande Maj bordlagda betänkande N:o 15, i anledning af väckt motion om upphäfvande af förordningen den 29 Maj 1874, angående Sveriges och Norges ömsesidiga handels- och sjöfartsförhållanden.

Herr Statsrådet Friherre Tamm: Bevillnings-Utskottet har uti nu föredragna betänkande tillmötesgått motionärens ganska långt gående åsigter och önskningsar, då Utskottet hemställer, att Riksdagen måtte för sin del besluta, att den s. k. mellanrikslagen skulle uppsägas. Förunderligt nog, har Utskottet der satt punkt. Det synes mindre väl stå tillsammans med en del af Utskottets motive-ring, då nemligen Utskottet på sidan 12 i betänkandet säger, att af nöden är att erhålla andra bestämmelser, mera omsorgsfullt affat-tade, »hvilka kunna finnas egnade att till de förenade rikenas ömse-sidiga båtnad bättre tillgodose den allt lifigare samfärdseln dem emellan.» Men en sådan motivering kunde man hafva väntat och förutsatt, att Utskottet icke skulle stanna vid ett förslag till upp-sägning af mellanrikslagen såsom slutligt mål i detta fall.

Att en samfärdselslag mellan Sverige och Norge erfordras, har vid flera tillfällen blifvit erkändt. Det var nemligen på svenskt initiativ, som 1874 års förordning utkom. De svenska statsmakterna erkände då, att en sådan lag vore erforderlig. I förhållandena då och nu har icke någon särdeles stor förändring inträdt, annat än möjligen att flera jernvägsförbindelser åstadkommits, hvarigenom sådana bestämmelser skulle nu erfordras ännu mera än år 1874. Äfven en af de stora petitioner, som till Kongl. Maj:t framlemnats, erkänner fullkomligt behovet af sådana bestämmelser, i det att dessa motionärer till Konungen framställt en begäran om ett förtyd-ligande af förordningen med afseende på tolkningen af dess be-stämmelser, men särskildt betonat, att de önska, att en sådan förordning som den af år 1874 i princip måtte komma att varda bestående.

Om nu också en sådan lag är erforderlig, måste man dock er-känna, att missnöje uttalats från flera håll om det sätt, hvarpå lagen tillämpats, om tolkningen af lagens bestämmelser. Detta missnöje har vid flera tillfällen gifvit sig tillkänna. Det uttrycktes offentligt först genom den interpellation, som förlidet år förekom i denna Kammare, äfvensom i de af mig nyss omnämnda petitionerna till Kongl. Maj:t. Hans excellens Statsministern har också erkänt, att någon rättelse erfordras, då han i den bekanta skrifvelsen till nor-ska Departementet gjort framställning om vidtagande af vissa rät-telser, hvilka dock endast till någon del blifvit accepterade. Då man nu, på grund af hvad i saken tilldragit sig, måste erkänna, att bestämmelser angående ifrågavarande samfärdsel, äro nödiga och detta så mycket mer, som den långa landgränsen emellan Sverige och Norge gör det svårt, om icke omöjligt, att bevaka densamma, måste man, ifall starka tullbestämmelser skulle uppställas, naturligt-igen också tillse, att dessa bestämmelser blifva efterlefda. Om mau deremot icke kunde åstadkomma, att de blefve efterlefda, skulle

följden deraf endast blifva en massa lagöfverträdelse, till hvilka Riksdagen sälunda på sätt och vis medverkat.

När nu ett sådant missnöje gifvit sig tillkänna och rättelse icke synes kunna vinnas genom en öfverensstämmande tolkning af lagen i de båda länderna, torde, för ernående af en likformig tillämpning af lagen, en förändring af densamma vara af nöden; men dermed är icke sagdt, att det första steget dertill skall vara lagens uppsägning, ty ännu äro icke alla medel försökta, för att på annat sätt vinna en sådan förändring, och icke är väl allt hopp ute, att en förändring skulle på annat sätt än genom uppsägning af lagen kunna vinnas.

På samma gång som jag beklagar, att Utskottet uppställt såsom en fristående åtgärd uppsägning af denna mellanrikslag, torde det tillåtas mig få uttala den förhoppningen, att Riksdagen i sitt beslut måtte betona, hvad som verkligen är hufvudsak här, nemligen att en i båda rikena likformig tillämpning af lagen skulle kunna åstadkommas, och detta genom införandet i lagen af bestämmelser, som blefve affattade i det syfte, som Riksdagen kan komma att besluta.

Herr Bennich: Efter det yttrande, som afgifvits från statsrådsbanken, kan jag hysa de bästa förhoppningar, att denna Kammarer, som i alla tider iakttagit moderation i sina beslut, icke skall komma att lemna bifall till någon så våldsamt åtgärd som den af Utskottet föreslagna.

Jag ber få fästa Kammarerens uppmärksamhet derpå, att Bevillnings-Utskottets pluralitet i sin motivering med så starka uttryck, som möjligen stodo till buds, sökt måla alla de olägenheter, som den nu gällande förordningen angående Sveriges och Norges ömse-sidiga handelsförbindelser skulle medföra; men samma pluralitet har icke haft ett ord, — ett försonande ord att säga om de fördeklar, denna mellanrikslag medfört för begge rikena. Jag tror icke, att ett Utskott, som har att utreda och allsidigt bedöma de till detsamma remitterade frågor, någonsin bör ställa sig på den ståndpunkt, att det ser saken allenast från *en* sida men lemna utan all uppmärksamhet de andra synpunkter, ur hvilka samma sak bör och kan betraktas.

Jag är skyldig att genom citat styrka den anmärkning, som jag i detta hänseende framställt emot Utskottets sätt att motivera sitt förslag.

På sidan 9 i betänkandet börjar Utskottet sina egna reflektioner och säger, »att de allra viktigaste bestämmelserna i lagen blifvit på högst skiljaktigt sätt uppfattade, ej mindre af befolkningen i de förenade rikena än ock af dessas regeringar, domstolar och tullmyndigheter, ett förhållande, hvilket otvifvelaktigt påkallar lagens omarbetning.»

Hvar har nu Utskottet erfarit, att folket i de förenade rikena haft så högst skiljaktigt uppfattning af lagen och dess bestämmelser? Och hvilka hufvudsakliga eller viktigaste bestämmelser i fråga om förordningen är det, som utgjort föremål för skiljaktiga meningar

*Ifrågasatt
upphäfvande
af den s. k.
mellanriks-
lagen.
(Forts.)*

Ifrågasatt
upphäfvande
af den s. k.
mellanriks-
lagen.
(Forts.)

emellan folkens regeringar, domstolar eller tullmyndigheter? — Såvidt jag vet, är det *yttre* få bestämmelser i lagen, som varit föremål för skiljaktiga meningar; och hvad folket tänker — i fall ens folket i allmänhet tänker något om denna lag — derom har jag icke någon föreställning.

Emellertid baserar Utskottet på denna uppgift, såsom på ett hufvudsakligt skäl, sitt yrkande att hela lagen måtte upphävas.

Till de skiljaktigheter i uppfattningen, hvilka verkligen förekommit, torde jag senare få återkomma.

Vidare säger Utskottet att det är noggsamt bekant, »hvilket men den gängse tolkningen af hithörande bestämmelser vållat vår klädes-tillverkning och bomullsväfnadsindustri.»

Jag vet icke huru något sådant kan vara noggsamt bekant. Åtminstone känner jag icke till det. Jag ser tvärt om af den statistik, som Utskottet sjelft fogat vid betänkandet, att utförseln till Norge af så väl ylleväfnader som bomullsindustriens alster varit ganska betydlig. Statistiken ådagalägger så väl införsel till Norge från Sverige, som från Norge till Sverige. Man skulle således med samma skäl kunna säga, att den norska industrien lidit genom mellanrikslagens bestämmelser, som tillåtit svenska industrialsters införande i Norge; men jag har icke hört någon sådan klagan från norsk sida.

»Olämpligheten», säger Utskottet vidare, »af hithörande bestämmelsers bibehållande visar sig allra bäst af den i motionen aftryckta, från Kristiania tullkammare till Kongl. norska regeringens Finans- och Tulldepartement afgifna förklaring rörande införsel från Norge till Sverige af oblekt bomullsväf, som, sedan den undergått färgning i Kristiania, af nämnda tullkammare attesterats såsom norsk tillverkning.»

Så vidt man skulle döma till denna lags olämplighet deraf, att en eller annan underordnad myndighet, såsom den ifrågavarande Tullkammaren i Kristiania, afgifvit en högst egendomlig förklaring — då skulle man döma på *mycket* lösa grunder — och så mycket mer lösliga som det icke är obekant, — något, hvarom jag ytterligare vill meddela Kammaren upplysning — huruledes norska regeringen fullständigt ogillat denna af Tullkammaren i Kristiania afgifna förklaring.

Så snart Generaltullstyrelsen, som naturligtvis icke är allvetande, erfärit, att ifrån Norge ofullständigt färgade engelska bomullsväfnader infördes till Sverige försedda med norska produktionsbevis, aflät Generaltullstyrelsen genast en skrivelse till norska Finans- och Tulldepartementet samt fäste uppmärksamhet derpå, att så beskaffade produktionsbevis icke borde af någon norsk tullmyndighet utfärdas.

Hvad svarade då regeringens Finans- och Tulldepartement derpå? Jo, Departementet svarade att det skall »bemärke, at man antager, at den omhandlede vare icke rettelig var att anse som norsk Product, og att man i skrivelse af Dags Dato har gjort Christiania Toldkammer bekendt med denne Anskuelse» etc.

Häraf behagade Kammaren finna att norska regeringen, så snart den erfarit att Tullkammaren i Kristiania utfärdat nämnda bevis och att Tullkammaren afgifvit den af Utskottet omförmälda förklaringen, som Utskottet nu vill lägga till grund för kassation af hela mellanrikslagen, underkände Tullkammarens uppfattning och gaf den förstänligande att icke handla i öfverensstämmelse med den afgifna förklaringen.

*Ifrågasatt
upphäfvande
af den s. k.
mellanriks-
lagen.
(Forts.)*

Det är nu framför allt på grund af denna Tullkammarens origtiga uppfattning af sina skyldigheter och af mellanrikslagens innehåll, — det är på grund deraf som man nu yrkar denna lags upphäfvande, då likväl den norska regeringen, Tullkammarens öfverordnade, tillrättaviserat Tullkammaren för dess origtiga uppfattning!

Vidare anför Utskottet bland annat, huru som ändringar i bestämmelsen om ömsesidig tullfrihet för hvartdera rikets tillverkningar visat sig nödvändiga äfven deraf, att denna bestämmelse gifvit anledning till stor förlust för svenska statsverket.

Jag är likväl i tillfälle att i det hänseendet något korrigera de uppgifter, som lemnats af det ärade Utskottets pluralitet. Enligt Utskottets statistiska uppgifter för 1884 — det är, under hvilket man kommit till erfarenhet af den åtgärd, som i Norge vidtagits med färgning af engelska bomullsväfnader — infördes under detta år från Norge till Sverige icke mindre än 340,093 kilogram blekta och färgade bomullsväfnader; men huru stor del deraf var helt och hållet tillverkad i Norge eller endast undergått bearbetning derstädes kan icke nu utrönas. Såsom herrarne känna af motionen och hvad som förefallit i saken, anmäldes för Generaltullstyrelsen i början af 1885 det förelupna felet med produktionsbevisen. Generaltullstyrelsen afät sin skrifvelse till norska regeringen, på hvilken skrifvelse det af mig nyss omförmälda svaret ingick. Näväl, — år 1885 sjönk införseln från Norge af blekta och färgade bomullsväfnader från 340,093 kilogram till 185,134 kilogram. Verkan af den uppmärksamhet, som fästes vid felaktigheten i de norska produktionsbevisen blef sålunda, att införseln från Norge af blekta och färgade bomullsväfnader minskades med icke mindre än 154,959 kilogram. Herrarne finna således, att det behöfdes endast en erinran från svensk sida till de norska myndigheterna för att få en rättelse och en väsentlig förändring i det öfverklagade missförhållandet.

Nu säger man, att Generaltullstyrelsen borde långt förut hafva afvetat, att ett sådant missbruk egde rum. Men såsom hvar och en af herrarne väl förstår, kan Generaltullstyrelsen, som icke är närvarande vid rikets tullplatser utan från dessa inbekommer de der förda journalerna, icke af dessa journaler se, huru de deri omförmälda artiklar varit beskaffade — huru vida exempelvis de ifrågasvarande väfnaderna undergått en sådan fullständig bearbetning, som för karakteren af att vara blekta eller färgade må vara erforderlig. Men så snart anmälan om det skedda missgreppet inkommit, blef det på sätt, jag nämnt, rättadt.

Det finnes i vår gällande tulltaxa ett stadgande, som jag tror nästan är främmande för de flesta andra länders.

*Ifrågasatt
upphäfvande
af den s. k.
mellanriks-
lagen.
(Ports.)*

Paragraf 6 af tulltaxeunderrättelserna medgifver nemligen svenska fabriker och handelsföreningar, eller, der sådana ej finnas, vederbörande kommunalstyrelse att utse en eller flera personer i hvarje stapelstad, som ega att tillse, det de till särskilda yrken hörande varor blifva efter rättiga värden och benämningar förtullade. Denna ått fabrikeras och handtverksindustriens målsmän förunnade rättighet att bevaka sina intressen redan vid sjelfva tullbehandlingen har man helt och hållet lemnat åsido, men deremot fordrar man af Generaltullstyrelsen, som icke befinner sig i tullkamrarna och packhusen och icke ser huru varorna der behandlas, att den ändock skall veta, om och hvilka missgrepp möjligen förefalla. — Det är nu icke på svensk sida, som det förekomna felet låg, utan härledde sig felaktigheten i produktionsbevisen från ett annat land; och, såsom sagdt, så snart förhållandet blef för Generaltullstyrelsen anmaldt, vidtoges åtgärder, som ledde till rättelse.

Vidare anför Bevillnings-Utskottet, huruledes 4 § medgifver tullfri införsel af utländska varor i mindre partier och säger dervid: »I enlighet med ifrågavarande medgifvandes antagliga syfte hafva de norska domstolarne gillat de åtgärder, hvarmed norsk tullmyndighet undertryckt dylik samfärdsel, då den funnits ega rum, icke för gränsboarnes eget behof. utan i handelsafsigt, under det deremot de svenska domstolarne funnit beslag och ansvar i sådant fall sakna stöd af mellanrikslagens lydelse, hvaraf följden blifvit att stadgandet i allt större omfattning i handelsafsigt missbrukas.»

I detta hänseende må ock erinras att, så snart de från svenska domstolarne meddelade beslut befunnos gå i annan riktning än den, som af Generaltullstyrelsen ansågs öfverensstämma med mellanrikslagens mening, och som äfven de norska domstolarne hyllat, Generaltullstyrelsen ingick till Kongl. Maj:t med anmälan derom och begärde den förklaring, att utländska varor, som äfven i de mindre partier 4 § mellanrikslagen bestämde, öfver riksgränsen infördes i handelsafsigt, icke måtte få åtnjuta de förmåner, som nämnda § medgifver; med anledning hvaraf Kongl. Maj:t behagade anbefalla Generaltullstyrelsen att söka anskaffa så fullständiga upplysningar som möjligt angående den sannolika betydelsen af en dylik införsel.

Tullstyrelsen efterkom naturligtvis denna nådiga befallning och infordrade från sina underlydande uppgifter i detta hänseende. Att dessa icke kunde blifva något så när exakta, är ju tydligt, då den införsel, 4 § medgifver, kan verkställas hvar som helst, äfven der tullplats icke finnes, samt följaktligen ingalunda alltid kan journaliseras. Sedan emellertid Generaltullstyrelsen infordrat berörda upplysningar, afgaf Styrelsen den 26 Sept. 1882 ett utlåtande, deri tullstyrelsen antog att den årliga tullförlusten på nämnda rörelse kunde beräknas uppgå till omkring 20,000 kronor.

Huru vida mellanrikslagens lydelse och tolkningen af densamma, såsom Utskottet uppgifver, haft till följd att stadgandet i allt större omfattning missbrukats, det torde vara ganska svårt för någon att kunna ådagalägga. Men säkert är, att hvad Generaltullstyrelsen kunnat åtgöra för att förekomma missbruk, det har också blifvit gjordt.

Medan jag är inne på den frågan, vill jag fästa uppmärksamheten derpå, att mellanrikslagens tillämpning med det allvar, som det varit tullstyrelsens skyldighet att söka vidmakthålla, föranlett en allmän önskan hos befolkningen utefter hela riksgränsen att sättas i tillfälle att utan alltför stora omvägar få så nära sina trafikleder som möjligt de varor tullbehandlade, som medföras från Norge. Tullafgifterna äro långt mindre kända än krokvägen för att komma till en tullstation. Detta förhållande har föranlett Generaltullstyrelsen att tid efter annan hos Kongl. Maj:t utverka inrättande af allt flera förtullningsplatser utefter riksgränsen — stationer, som kosta relativt ganska betydligt, men som sätta gränsboarna i tillfälle att ärligt förtulla sina varor, i stället för att eljest vara tvungna antingen att lurendreja eller att göra långa omvägar. Följden af dessa åtgärder har också blifvit, att, under det tulluppbörden i Vermlands, Elfsborgs och Kopparbergs gränsdistrikt år 1874, då mellanrikslagen först började tillämpas, utgjorde omkring 85,000 kr., uppgick den år 1884 till 175,000 kronor; och befolkningen har funnit sig tillfredsställd af att få drifva en loflig och laglig rörelse, i stället för att antingen pressas med långa omvägar eller med beslag.

Utskottet anför vidare — sedan det meddelat åtskilliga statistiska uppgifter, som jag dock tror kunna gifva anledning till andra reflektioner, än dem Utskottet gör, — »äfvén de sålunda förebragta utredningar finner Utskottet, likasom ofvan omförmälda förhållanden, ådagalägga nödvändigheten af den nu gällande mellanrikslagens ersättande medelst andra, mera omsorgsfullt affattade bestämmelser, hvilka kunna finnas egnade att till de förenade rikenas ömsesidiga båtnad bättre tillgodose den allt lifvigare samfärdseln dem emellan.»

Men huru visas detta af de statistiska uppgifterna? Dessa uppgifter ådagalägga att rörelsen emellan Sverige och Norge tilltagit ganska betydligt men ingalunda ådagaläggas dermed, att den allt lifvigare samfärdseln emellan länderna skulle bättre främjas genom restriktiva bestämmelser i en ny mellanrikslag.

Sedan Utskottet på detta sätt i svart målat mellanrikslagens svåra följder, så kommer utskottet till en liten bekännelse vid hvilken jag ber att få fästa Kammarrens synnerliga uppmärksamhet. Den är sparad till slutet.

»Utskottet vill härutinnan jemväl erinra, huruledes, under det att vid den tid, då nu gällande mellanrikslag tillkom, allenast en jernvägsförbindelse, då ännu jernförelsevis föga anlita, förefans mellan de förenade rikena, den nu betydligt vidgade jernvägssamfärdseln gjort behovet af mellanrikslagens revision allt större, äfvén som att den allt kraftigare framträdande nödvändigheten af vår tulllagstiftnings reformerande i öfverensstämmelse med andra länders påkallar större frihet i förfogandet öfver vår tulltaxa än mellanrikslagen medgifver.»

Ja, mina herrar, här hafva vi pudelns kärna!

Det är protektionismen, som vill undanrödja äfvén detta hinder att fritt förfoga öfver vår tulltaxa; icke för att bereda statsverket inkomster — nu ömmar man icke för dessa — utan för att bereda

*Ifrågasatt
upphäfvande
af den s. k.
mellanriks-
lage:n.
(Forts.)*

*Ifrågasatt
upphäfvande
af den s. k.
mellanriks-
lagen.*

(Forts.)

ökadt skydd åt näringarna eller med andra ord att så mycket mera beskatta det svenska folket. *Det är syftet och detta har icke heller dolts, — något som länder till utskottspluralitetens heder.*

»Upprepade framställningar» — säger Utskottet slutligen — »från svensk sida om afhjelpande af oegentligheter i mellanrikslagstiftningen, och senast Herr Statsministerns och Chefens för Finansdepartementet ofvanberörda skrifvelse i fråga om svenska och norska tillverkningars tullfrihet, hafva blifvit från norsk sida afböjda.»

Jag har med den af mig åberopade skrifvelsen från norska Finans- och Tulldepartementet visat, att en framställning, som gjordes härifrån, var tillräcklig för att från norsk sida framkalla en åtgärd, som skulle främja mellanrikslagens lojala tillämpning.

Men jag erkänner, att det finnes en ock annan meningsskiljaktighet, som bör kunna undanrödjas; och efter min tanke möter därför ingalunda något oöfvervinnerligt hinder från norsk sida, såvida svenska Riksdagen verkligen vill *undanrödja* och icke i stället *skapa* misshälligheter.

Det är på den grund, jag tillåtit mig afgifva min reservation, i hvilken jag påpekat att det förekommer åtskilliga meningsskiljaktigheter, särskildt med afseende på 4 och 9 §§:s tillämpning.

Dessa skiljaktigheter äro väl i praktiskt hänseende fullt uppvägd af de fördelar, som lagen medförer, men ändock tillräckliga för att begära en revision af densamma.

Jag tror, och jag har äfven uttalat det i min reservation, att framställning härom borde göras, innan man vidtager en till sina följder så ödesdiger åtgärd som den att upphäfva hela lagen. I detta hänseende tror jag knapt att någon enda af Kammarens ledamöter betviflar, att en så våldsam åtgärd som att upphäfva lagen skulle kunna medföra långt svårare, långt betänkligare följder, än de olägenheter, man genom lagens upphäfvande vill omintetgöra och jag tillåter mig följaktligen hemställa, att Kammaren, med afslag å Utskottets förslag, ville bifalla den reservation, som jag och åtskilliga andra af Kammarens ledamöter vid detta betänkande fogat.

Herr Wærn, Carl Fredrik: Utskottet säger i sitt betänkande, att med afsende på de följder, mellanrikslagen haft för Sverige, enligt den statistiska utredning, som Utskottet meddelat, Utskottet anser sig icke kunna tillstyrka en revision af nämnda lag utan hemställer i sitt betänkande om densammans upphäfvande.

Jag vill nu söka visa hvad af denna statistik kan inhemtas med afseende å utvecklingen af samfärdseln emellan båda rikena, och skall dervid söka att ej blifva för vidlyftig. Se vi då på Bil. F., finna vi en framställning af värdet utaf varuomsättningen mellan rikena, jemfördt med värdet af hvardera rikets hela omsättning; och betrakta vi först Sveriges omsättning, så var den under åren 1871—73 i medeltal för år något öfver 413,200,000 kronor, deraf omsättningen med Norge utgjorde fullt 18,600,000 kronor. Sveriges omsättning med alla öfriga länder uppgick sålunda under nämnda år till 394,600,000 kronor.

Jemför jag detta med hvad förhållandet var 10 år efteråt eller under åren 1881—83, finner jag att Sveriges hela omsättning då var i årligt medeltal 551,800,000 kronor, deraf med Norge 28,200,000 kronor och följaktligen 523,600,000 med alla andra länder. Således finner jag, att under dessa 10 år omsättningen ökats från 394,600,000 till 523,600,000 eller med 129 millioner, d. v. s. nära 33 procent, men med Norge från 18,600,000 till 28,200,000 eller med 9,600,000 och således nära 52 procent. Och utsträcker jag samma jämförelse till året 1884, finner jag att omsättningen då från medeltalet af åren 1871—73 ökats med alla öfriga länder med 35 procent, men med Norge med ända till 77 procent.

Således är händelsen den, att under dessa 12 år omsättningen med Norge ökat sig dubbelt fortare än omsättningen med hela den öfriga världen.

Se vi derefter till, huru det i sådant afseende förhåller sig med Norge, finner jag, att åren 1871—73 var Norges hela omsättning i årligt medeltal 241,000,000 kronor, deraf med Sverige 21,100,000 kronor, och således 219,900,000 kronor med hela den öfriga världen.

Jemför jag detta med förhållandet 10 år efteråt, ser jag, att under åren 1881—83 Norges hela omsättning utgjorde i årligt medeltal 282,200,000 kronor, deraf med Sverige 32,100,000 kronor och således med alla öfriga länder 250,100,000 kronor. Detta visar mig, att under det att Norges omsättning med hela den öfriga världen under dessa år stigit med 14 procent, har dess omsättning med Sverige ökats med 52 procent.

1884 var ett mycket dåligt år för Norge och jämfördt med medeltalet för åren 1871—73 hade dess omsättning med hela den öfriga världen endast stigit 9 procent men med Sverige ända till 44 procent.

Det visar sig således att under den tid, som mellanrikslagen tillämpats, för Sverige omsättningen med Norge ökats 2 gånger fortare, än hvad den gjort med den öfriga världen, och för Norge har omsättningen med Sverige ökats 4 å 5 gånger fortare än omsättningen med den öfriga världen.

Jag vet nu väl att under samma tid hafva förbättrade kommunikationsmedel väsentligt bidragit till ökningen af varu-utbytet mellan de båda länderna, men med afseende på storleken af dessa siffror kan jag dock icke säga annat än att mellanrikslagen måste hafva varit mycket gynsam.

Vi komma nu till en annan sak. Hvar och en af herrarne känner betydelsen af arbetets fördelning. Om hvarje människa skulle tillverka hvad hon behöfde, skulle det dels blifva mycket sämre och dels ofantligt mycket dyrare; därför är det nödvändigt att en gör ett, en annan ett annat. Men tillämpningen af denna allmänna regel sträcker sig vida längre och gör sig i våra tider särskildt bemärkbar till följd af den stora konkurrens, som nu på alla områden förefinnes; vi se därför huru snart sagdt hvarenda fabrik söker att allt mer och mer egna sig åt tillverkningen af någon vara, som i ett eller annat eller flere afseenden skiljer sig från

*Ifrågasatt
upphäfvande
af den s. k.
mellanriks-
lagen.
(Forts.)*

*Ifrågasatt
upphäfvande
af den s. k.
mellanriks-
lagen.*

(Forts.)

andra varor af väsentligen samma eller nära samma slag. Vi köpa icke längre samma saker vid Rörstrand som vid Gustafsberg, vi begära icke samma sorts papper från Munksjö som från Lessebo, vi taga icke samma maskiner från Motala som från Trollhättan.

Hvar och en producent söker nemligen att utveckla sin tillverkning derhän, att han kan i mängd göra något, som icke af andra tillverkas. Hvarför gör han nu det? Jo, först och främst kan han då använda maskiner, hvilkas kostnad skulle blifva honom allt för dryg, derest han icke kunde hålla dem i ständigt bruk, och för det andra förvärfvas derigenom en mycket större speciel arbets-skiicklighet och allting blir mycket billigare att tillverka. Men möjligheten att kunna göra detta beror af en stor afsättning och denna är naturligtvis svårare att förvärfva inom ett land med ringare än inom ett med större folkmängd.

Specielt med hänsyn till svenska fabriksalster hafva icke en gång utan många gånger fabrikanterna klagat i detta afseende.

Jag skall anföra ett stycke ur tullkomiténs betänkande; en svensk fabrikant har deri klagat öfver att »den utländske fabrikan- ten hade en fördel derutinnan, att han kunde tillverka för hela världen och ej vore bunden vid en inskränkt marknad, som nödvändiggjorde en tillverkning efter många mönster i hvar för sig små kvantiteter.»

Hvilken är nu i detta afseende skilnaden mellan ett litet och ett stort land? Jo, i det lilla landet måste fabrikanten tillverka för en mindre mängd människor, bland hvilka ej finnas nog många, som behöfva precis samma vara, för att han skulle finna tillräcklig sysselsättning i att uteslutande tillverka den samma, och fabriken måste således söka utföra alla möjliga slags beställningar. Dess verksamhet kan derigenom ej utveckla sig i stort. Vill man åter skicka ut sina produkter till utlandet, mötes man oftast af tullbestämmelser, som förhindra eller åtminstone försvåra afsättningen. Det är mycket svårt att få upp en specialitet, som kan utföras öfver hela världen.

Hvad har då mellanrikslagen i dessa hänseenden haft för påföljder? Jo, den afsåg just att utvidga den sfer och öka den folkmängd, för hvilken båda ländernas fabriker arbeta — att möjliggöra arbetets fördelning, så att producenterna skulle hvar för sig kunna kasta sig på en specialitet. Man ansåg, att det ovilkorligen skulle vara bättre för dem att ostörde af tullbeskattning få arbeta för 6 millioner människor än för $4\frac{1}{2}$ eller för 2 millioner människor.

Och huru har mellanrikslagen härvid verkat? Jo, vi finna, till exempel, att konserver införas från Norge till Sverige, men korf från Sverige till Norge, — anjovis från Norge till Sverige, men kaviar från Sverige till Norge, — kaffesurrogat från Norge till Sverige, men konfityrer från Sverige till Norge, — linne- och segelgarn från Norge till Sverige, men ull- och bomullsgarn från Sverige till Norge — sadelmakeriarbeten från Norge till Sverige, men skodon från Sverige till Norge — tvål och såpa från Norge till

Sverige, men ljus från Sverige till Norge — krukmakarearbeten från Norge till Sverige, men porslin från Sverige till Norge — fönsterglas från Norge till Sverige, men buteljer och andra glasvaror från Sverige till Norge — samt spik från Norge till Sverige men gjutgods och manufaktursmiden från Sverige till Norge.

*Ifrågasatt
upphäfvande
af den s. k.
mellanriks-
lagen.
(Forts.)*

Vidare finnas artiklar med samma namn men säkert af mer eller mindre olika beskaffenhet, som i olika kvantiteter förts så väl från det ena landet till det andra, som äfven från det senare till det förra. Så har t. ex. ost införts mest från Norge till Sverige, men äfven från Sverige till Norge, yllevaror likaså, hvaremot bomullsvaror mera från Sverige till Norge, men äfven något från Norge till Sverige; strumpstolväfnader mera från Norge till Sverige, papper och tapeter mera från Sverige till Norge etc. etc. Öfver hufvud är det 17 olika artiklar, som i båda länderna utgjort föremål för så väl införsel som utförsel, men mera införts från Norge till Sverige än från Sverige till Norge, och 21 olika artiklar, som i båda rikena införts och utförts, men mera införts från Sverige till Norge än från Norge till Sverige.

Jag tror således, att en del af mellanrikslagens konsekvenser har varit ökad möjlighet för fabrikerne att utveckla och utvidga sig åt något visst håll; och i detta afseende synes statistiken utvisa att lagen varit ganska verksam.

Hvad åter dess olägenheter beträffar, äro de efter Utskottets mening först och främst den minskning i tullinkomster, som tillskyndats statskassan i hvartera af de förenade rikena; och har Utskottet i tabellen A sökt visa, att denna förlust skulle för Sverige under år 1884 hafva utgjort 1,452,538 kr. 39 öre på varor, som Sverige fått från Norge, men hvilket belopp skulle infutit i svenska statskassan, derest samma varor blifvit införda från annat land och således varit underkastade tull.

Nåväl, först och främst är väl förlusten icke så stor, om man afser, att tullfriheten dock samtidigt varit anledning till en större införsel, men detta lemna jag i allt fall derhän.

Tullinkomsterna voro under åren 1871—73 i medeltal 20,780,000 kr. och åren 1881—83 i medeltal 31,489,000 kr.

De hade således under dessa år stigit med 51 procent.

Om särskildt förhållandet under året 1874, då mellanrikslagen infördes, jämföres med hvad förhållandet blef tio år derefter, så se vi, att tullinkomsterna 1874, som var ett exceptionellt gynnsamt år, utgjorde 29,439,000 kr., men att de år 1884 uppgingo till 33,837,000 kr., så att vi i allt fall få ett öfverskott för det sistnämnda året af i rundt tal 4,400,000 kronor, — det är 3 gånger så mycket som Sverige nu skulle hafva genom tullfriheten förlorat.

Och vid det nära förhållande, i hvilket handel och industri stå till tullinkomsterna, vågar jag påstå, att, om i det hela industrien, såsom tullinkomsterna utvisa, har tilltagit, mellanrikslagen dertill måste hafva i betydlig mån bidragit.

Således är det icke förhållandet, att landet genom mellanrikslagen lidit någon förlust. Vare sig emellertid dermed huru som

*Ifrågasatt
wyphäfvande
af den s. k.
mellanriks-
lagen.* helst, så är väl i allt fall befrämjandet af industri och rörelse af mera värde än en något ökad tillinkomst; och vilja vi icke hafva det förra, torde vi snart komma att förlora begge delarna.

Jag kommer nu till en mera speciel anmärkning, angående mellanrikslagens förmenta olägenheter, nemligen den artikel, som motionären i det hänseendet anser vara mest bevisande, nemligen införandet af *färdigsydda kläder*.

Den ärade motionären anser, att denna imports tilltagande storlek är aldeles tillräckligt bevis, icke allenast för att mellanrikslagen verkat felaktigt utan också att svek måste hafva egt rum.

Det är icke annat möjligt, tror han, än att införande till Norge skett af kläder, hvarå hel tull erlagts, men något felats, hvarigenom försäljaren blifvit satt i tillfälle att medelst ett ringa arbete, såsom t. ex. en söm, några knappar eller något dylikt, erhålla attest att varan varit norsk tillverkning och derigenom kunnat införa den tullfritt till Sverige.

Jag har om dessa förhållanden från Norge fått emottaga en hel mängd intyg. Jag skref nemligen till en af mina vänner och frågade, om det icke skulle vara möjligt att af tillverkarne utaf dessa kläder, få veta huru härmed hängde ihop. Han omtalade denna min önskan för någon af dessa tillverkare och denne för andra, så att följden har blifvit, att jag här har en massa intyg, i hvilka de hvar för sig, på heder och tro, på heder och samvete o. s. v., försäkra, att det icke kan komma i fråga att de tillvägagå på sådant sätt.

Tillverkningen tillgår i allmänhet så, att den, som sysselsätter sig med denna affärsbranche, låter en därför särskildt anställd person af dels inhemskt dels utländskt tyg skära till kläderna, hvilka derefter lemnas ut till personer, som bo i stadens d. v. s. Kristianias utkanter, och dessa personer sy dem från början till slut färdiga och återlemna dem till den, som slutligen säljer ut dem.

Intygen synas mig fullt trovärdiga, men hvad som för mig varit mest bevisande i fråga om att något svek icke egt rum, är det förhållande, som framgår af en närmare undersökning af Utskottets egen statistik.

Vi finna af densamma, att införseln af färdigsydda kläder från Norge, som i medeltal under åren 1871—73 var omkring 27,000 kr., till år 1874 ökats till ungefär 74,000 kronor, eller sålunda med 47,000 kr., men att liktidigt Sveriges import deraf inalles ökats från 1,114,000 kr. till 1,656,000 kr., följaktligen från andra länder än Norge från 1,087,000 till 1,582,000 eller med 495,000 kr. och således 10 gånger mera från länder, för hvilka tullfrihet icke varit medgifven än från det land, för hvilket den funnits.

På samma sätt vid nästa period. Den var i medeltal af åren 1875—77 från Norge 131,000 kr. och inalles 2,312,000; följaktligen från öfriga länder 2,181,000 och hade således ökats från Norge med 57,000 kr. och från öfriga länder med 599,000; således öfver 10 gånger så stor ökning för de länder, som betalade tull, mot det land, som icke betalade tull. Från medeltal af åren 1881—83 till

1884 ökades den från Norge med 130,000 och från de öfriga länderna med 710,000. Således öfver 5 gånger större ökning från länder, för hvilka tullfrihet icke var medgifven. Önskar man veta från hvilka länder införseln egt rum, så finner man af Kommerkollegii berättelser för den utrikes handeln att det egentligast varit från Lübeck och Danmark, samt att det under ingendera af dessa perioder inträffade, att den icke ökade sig mera från Danmark än från Norge, äfvensom mera från Lübeck än från Norge och mycket mera från alla andra länder tillsammans än från Norge. Huru kan man då påstå att det måst vara svek, som kunnat åstadkomma denna ökning? I det förhållandet, att införseln mera ökats från de länder, som betala tull, än från det land, som åtnjuter tullfrihet, synes mig snarare finnas bevis för att dels svek icke varit behöfligt och således antagligen icke förekommit, dels att ej heller den Norge medgifna tullfriheten d. v. s. mellanrikslagen varit den verkande orsaken till den starka ökningen i införseln af kläder nya. Men hvilken kan då orsaken hafva varit till denna tilltagande stora införsel? Enligt mitt förmenande är den ganska enkel. Det har under dessa konkurrensens tider funnits klädesfabrikanter, som hittat på att sprida sina varor och för dem vinna en storartad afsättning genom att träffa aftal med skräddare eller öfverlemna dem åt andra fabrikanter, hvilka deraf låtit tillverka sådana persedlar, för hvilka icke behöfves mättagning såsom t. ex. barnkläder, damkappor, mössor och flere andra artiklar. Och då dervid sannolikt lång kredit för klädet eller tyget blifvit beviljad, och tillverkningen skett i stor skala, så hafva de färdigsydda kläderna kunnat säljas till lägre pris, än förut varit gängse, hvarigenom förbrukningen blifvit allt större och större. Detta sätt att gå till väga har länge förblifvit hos utlänningen, emedan våra fabrikanter icke trott sig behöfva det eller icke varit nog fyndiga att hitta på det, men sedan det visat sig att kläder nya äfven utförts från Sverige, tror jag, att äfven våra svenska fabrikanter hafva blifvit uppmärksamgjorda å denna utväg och att man äfven från svensk sida har börjat tillverka dylika persedlar ehuru ännu endast i mindre skala. Det enda rätta medlet för våra fabrikanter att skydda sig för den ökade importen är att de följa exemplet och förena sig med skräddare, som på samma sätt som de utländske fabrikanterna tillverka kappor, mössor och dylikt, samt dertill använda deras tyger. Om de med lika mycken smak tillverka lika billiga varor, skola de, utan tvifvel, kunna konkurrera med hela världen. Mig förefaller det vara ett dåligt sätt att gå till Riksdagen och säga: vi kunna ej stå ut med någon konkurrens, vi måste rifva sönder lagen och lägga på tullafgift. Bättre är då att hjälpa sig sjelf.

Med anledning af införseln af färgade bomullstyger har det omtalats en förklaring från Kristiania tullkammare, hvilket gifvit anledning till det påståendet, att normmännen äro likgiltiga vid produktionsbevisens utfärdande och att de undersökningar, som föregå meddelandet af dylika bevis, äro mycket svaga. Jag vill då först och främst upplysa om, att Kristiania tullkammare är den myn-

*Ifrågasatt
upphäfvande
af den s. k.
mellanrikslagen.
(Forts.)*

*Ifrågasatt
upphäfvande
af den s. k.
mellanriks-
lugen.
(Forts.)*

dighet, som utfärdar bevis endast för de varor, som sändas sjövägen, men att chefen för jernbanans tullkontor är den, som gifver attester för de varor, som föras på jernväg. Den omtalade förklaringen har, såsom en föregående talare omnämnt, väckt någon förargelse der så väl som här, och jag har från flere norska tullmyndigheter erhållit protester mot den uppfattning af förklaringen, att det skulle vara de norske tullemetsmännen likgiltigt, om svek bedrefves mot svenska statskassan. Chefen för jernbanans tullkontor skrifver till mig följande i bref:

»For saa vidt der er anket over, at vedkommende norske Toldmyndigheder med altfor stor Lethed meddele Tilvirkningsbevis, i hvilken Henseende, efter hvad der er mig forebragt, en af et herverørende Toldkammer i sin Tid afgiven Erklæring endog er misforstaaet derhen, at de norske Toldmyndigheder endog ansee det som sig uvedkommende at paasee, at der ikke begaaes Svig mod den svenske Toldkasse, skal jeg, som den, der er vel inde i disse Forhold, tillade mig at oplyse, at vedkommande Forsikring paa Tro og Love lige overfor kjendte Producenter, eller hvad Spørgsmaalet dreier sig om ubetydelige Gjenstande, vistnok træder istedet for Undersøgelsen af Værnas Overensstemmelse med Toldangivelsen, men hvor der er Tale om en ny Industri, eller hvor Omstændighederne synes at paakræve nærmere Grandsning eller Undersøgelse, da har denne foregaaet ikke allene ved vedkommende Fabrik, men ogsaa ved hoskyndige og anseede Mænd, der beskæftige sig med samme Branche Forretninger, at sammenholde Varen med lignende i Handel og Vandel forekommende; en Fremgangsmaade, der som bekjendt ikke har og formentlig heller ikke fremtidig vil kunna udelukke Muligheden af Meningsforskjæl mellem de forenede Rigers Toldmyndigheder, om hvorvidt en udenlandsk Vares Bearbejdelse eller Forædling har været saa fuldstændig at den derved kan siges at være overgaaet til et indenlandsk Produkt.» Jag tror icke, att man kan angifva något förfarande, som närmare öfverensstämmer med lagens mening. Men jag har här också ett annat bref nemligen från tullinspektören i Fredrikshald, — ett privat bref till mig, — men hvarur jag tillåter mig uppläsa följande:

Bilaget vil forhaabentlig kunne overtøye Tvivleren at der endnu gives norske Embedsmænd der anse det for Pligt ved Anvendelsen af Mellemrigslovens Bestemmelser ligesaa fuldt at paasee Sveriges som Norges Interesse. I denne Aand har jeg altid handlet i de 20 Aar jeg har haft den Ære at indehave mit nuværende Embede og i samme Aand skal jeg handle saa længe Gud giver mig Kraft og Evne til at vedblive i samme Embede. Jeg tvivler heller ikke om at der hos mine Collegaer Toldinspecteurer er samme gode Villie til at haandtere Mellemrigsloven i en retskaffen Aand.

Han hade tillika lagt in i sitt bref ett cirkulär, som han utfärdat den 12 December 1885, så lydande:

»Då jeg tilfældigvis har faaet en Meddelelse, der tydede hen paa, at Misbrug af Mellemrigsloven skulde paatænkes forsøgt fra noget at de Smaaalehnske Toldsteder, skal jeg herpaa tjenstligst hen-

lede Toldkamrets Opmærksomhed. En udenlandsk Vare (der næmtes ikke hvilken) skulde nemlig paatænkes inpractiseret i Sverige som norsk, derved at den her i Landet havde undergaaet en høist overfladisk Forbedring eller Forandring, hvorefter den tilsigtedes fremstillet for norsk Toldautoritet for af denne at faa den fornødne Attestation og Forpasing. Hersteds har en Handlende ved at afpasse, tilklippe og sammensy udenlandsk Gulvtveppe tøj forsøgt at faa Varen attesteret som norsk, hvilket blev nægtet. Ved at meddele Ovenstaaende skal jeg tjenstligst bede det underordnede Toldpersonale indskjærpet, at vedk. Vare stedse fordres fremstillet og nøie undersøgt, forinden Attest for Varens norske Oprindelse gives.» Man kan väl icke begära bättre. Men, säger man då, statsministern har skrivit till den norska regeringen och frågat, om den icke ville undantaga färgade varor från mellanrikslagens bestämmelser, ville den norska regeringen icke medgifva detta. Ja, man kan hafva många olika tankar om en sak och i detta fall vill jag nämna, att de svenska embetsverken hade en olika mening mot den svenska regeringen. Det är en betydlig skilnad i afseende så väl på värdet som på den bestämda tullafgiften mellan färgade och ofärgade bomullsvaror. Ofärgade bomullsvaror uppskattas i Kommers-kollegii berättelser öfver utrikes handeln till ett värde af 5 kr. pr kilogram och färgade till ett värde af 7 kr; det är en skilnad af 2 kr. eller 40 % af det lägre värdet och tullafgiften är för det förra 50 och för det senare 90 öre pr kilogram. Således en skilnad af 40 öre eller 80 % af den lägre afgiften. Hvarken de köpmän, af hvilka kollegium erhållit sina värde-uppgifter, eller lagstiftaren, då han gjort denna skilnad i tull, hafva således ansett färgningen vara en likgiltig och ringa sak.

Man kan visserligen hysa olika meningar om det lämpliga uti att utestänga något visst yrke från mellanrikslagens bestämmelser. För min del tror jag att, huru mycket tycke och smak härom kunna vexla, det dock vore ett farligt prejudikat, om man skulle säga, att det ena eller andra yrket icke skulle få vara med om åtnjutandet af de fördelar mellanrikslagen afser.

Utskottet har tillstyrkt mellanrikslagens upphäfvande utan allt afseende å hvilka följder, som deraf kunna uppstå. Det torde väl ändock få anses möjligt att öfverenskomma om sådana förändringar, som verkligen skulle afse förbättringar i lagen utan att upphäfva den och att det vore orätt att genast spela ut sin trumf blott för att få se, hvilken min motspelaren skall hålla och utan att besinna följderna.

Jag vill nu säga några ord om reservationen. Såsom Herr Ben-nich har förklarad i Utskottet och delvis äfven här, afser reservationen vidtagande af en åtgärd, mot hvilken jag icke har något att erinra. Ju fullständigare man kan få hvarje bestämmelse, desto bättre är det. I afseende å 4 och 9 §§ kan hvad han åsyftar, så vidt jag fattar, endast hafva goda följder. Men jag tror icke för min del att, därför att man önskar någon mindre revision af mellanrikslagen eller rättare sagdt af dess tillämpning och egentligen blott

*Ifrågasatt
upphäfvande
af den s. k.
mellanriks-
lagen.
(Forts.)*

*Ifrågasatt
upphäfvande
af den s. k.
mellanriks-
lagen.
(Forts.)*

antagande i Sverige af en grundsats vid lagens tillämpning, som redan är i Norge vedertagen, det kan vara lämpligt att begära en revision, hvares omfång ej bestämmes, och som derföre kan tolkas såsom åsyftande detsamma som Utskottets förslag, eller väsentliga förändringar i grundbestämmelser, och om enighet derom ej kan vinnas, lagens upphäfvande.

Jag yrkar rent afslag å motionen och Utskottets hemställan.

Herr Dahl: Det har icke kunnat öfverraska mig att finna de båda föregående ärade talarne uppträda med en sådan kraft till försvar för mellanrikslagen. Hvad den siste talaren angår, så står han som kontrasignant till författningen och måste följaktligen ogera se här beröras de många brister, som vidlåda densamma, och hvad Utskottets ärade ordförande beträffar, så har han visserligen, i egenskap af chef för svenska tullverket, haft så många obehag vid denna författnings tillämpning, att han säkerligen ej ogera ser en revision deraf, men jag tror att han, såsom frihandlare, likväl ansett sig böra tala för lagens bibehållande. Han behagade nyss säga att han tyckte sig i slutet af Utskottets betänkande, hvarest betonas angelägenheten att få friare händer med vår tulltaxa, finna »pudeln kärna». Ja, äfven jag vill begagna mig af samma bevingade uttryck och förklara att jag likaledes tror mig hafva, i fråga om det starka motståndet emot Utskottets förslag, upptäckt »pudeln kärna». Ty ända ifrån tillkomsten af denna mellanrikslag har man från svensk sida ständigt försökt att gifva densamma en tillämpning, som ginge ut på att främja s. k. frihandel. År 1871 uttalades från Norge stora betänkligheter vid att låta halftullen öfvergå till tullfrihet, ty särskildt hvad angick bomullsindustrien, förklarade man att den svenska vore så betydligt öfverlägsen den norska; men derefter nedsatte Stortinget år 1873 tullen å ylle-, linne- och bomullsvaror i allmänhet till hälften af den förra och år 1874 svarades det: nu kunna vi gå in på de svenska vilkoren, ty vår ställning blifver derigenom icke förändrad.

Man skulle ju kunna deri se en afsigt att sålunda göra sig tillgodo den mellan de båda länderna träffade öfverenskommelsen gent emot utlandet.

Jag anser denna omständighet hafva bort göra de svenska underhandlarna mera betänksamma, hvarigenom de ock skulle kunnat förekomma rätt många anledningar till underslef, som nu efteråt yppat sig. För öfrigt anser jag de båda föregående talarne hafva mycket öfverskattat denna frågas verkliga betydelse.

Förordningen den 29 Maj 1874 måste betraktas såsom ett mellan de båda rikena afslutadt handels- och sjöfartsfördrag, och Sverige har ju både förut och sedermera ingått dylika, än grundade endast på reciprocitetens kloka och humana bestämmelser, än förbundna med fixa tariffsatser under bestämdt aftalad tid. Nu lärer väl ingen kunna eller vilja bestrida angelägenheten af att, isynnerhet mellan två politiskt förenade folk sådant aftal träffas, hvarigenom de sättas i tillfälle att erhålla en lättare samfärdsel och att,

så vidsträckt som möjligt, hemta fördelar af hvarandras inhemska slöjd och industri.

Således förtjenar den tanke, som ligger till grund för mellanrikslagen, allt erkännande; men sättet för dess realiserande har under lagens tillämpning lemnat mycket öfrigt att önska. Lika säkert som det är, att ett sådant fördrags egen natur borde kunna låta detsamma verka ostördt af rådande politiska förhållanden, lika visst är likväl också, att just på grund af folkens inbördes ställning i politiskt hänseende mycket större omtanke och försigtighet varit att önska vid fastställande af betingelserna för en samfärdsel af så stor ekonomisk betydelse för dessa folk. Både i motionen och i betänkan det äro tillräckliga och ojäfaktiga bevis framlagda, att just på grund af de sväfande och otydliga stadgandena i denna mellanrikslag så många ömtåliga och nästau olösliga tvistefrågor under årens lopp uppstått, hvilka hotat att på sista tiden i en rätt farlig grad tillspetsa sig.

Beträffande tillämpningen af den 4:de § hafva ju domstolarne i båda länderna visat sig hafva skiljaktiga meningar. Likaledes hafva angående tolkningen af 9:de § de både regeringarne emellan yppats olika åsikter.

Således kan väl ej förnekas, att fullt tillräckliga skäl förefinnas att här söka få en ändring. Att vårt lands statskassa årligen gör stora förluster måste jag beklaga. Men vida betänkligare är, att en allt mer och mer mellan de båda folken uppspirande missstämning hotar att utveckla sig till ett rättshafveri, som måste, äfven i politiskt afseende, ingifva stora farhågor.

Hvar och en, som därför verkligen vill att den politiska unionen skall kunna blifva hvad den ämnats att vara — och jag hör till deras antal — måste därför anse det vara i hög grad önskligt att de båda folkens ekonomiska mellanvarande skyndsamligen regleras. Äfven de ärade reservanterne synas mig i detta hänseende vara fullt ense med Utskottet. Det är egentligen om sättet, som här råder någon meningsskiljaktighet. Här är nemligen blott fråga om det lämpligaste sättet att få till stånd de åtgärder, som äro nödiga för omarbetande af de otillfredsställande bestämmelserna i mellanrikslagen. Reservanterne förmäna det vara tillfyllestgörande, om man blott gör en framställning till Kongl. Maj:t om behofvet af en grundlig revision af 1874 års förordning, och de tyckas förutsätta äfven från Norges sida allt tillmötesgående härvid. Men man behöfver väl icke göra sig skyldig till allt för stor ohöflighet mot Norge, om man här vågar uttala det nära till hands liggande antagandet, att från Norge väl knappt är att påräkna någon synnerlig ifver i detta afseende, då man vet, hvilka stora ekonomiska fördelar den norska statskassan har af sakernas nuvarande tillstånd.

Utskottets pluralitet har ansett lagens uppsägande från svensk sida, med åberopande af dess 18 §, vara det enda säkra medlet att få till stånd en sådan revision, hvarefter alla längta. Och för min del tror jag också att någon annan väg ej finnes att gå.

*Ifrågasatt
upphäfvande
af den s. k.
mellanriks-
lagen.*

(Forts.)

Icke heller synes mig någon missuppfattning från Norges sida af ett sådant steg tänkbar, då man så fullständigt och tydligt gifver till känna, att anledningen dertill ej får sökas i annat än angelägenheten att, så snart som möjligt, de många sväfvande tvistefrågorna måtte få sin lösning. Då jag för den skull vågar föreställa mig, att Kammarens ledamöter inse angelägenheten för Sverige att verkligen få en revision till stånd, utan att den kräver allt för lång tid, såsom förhållandet var förra gången, då den räckte från 1868 till 1874, och då man hela tiden måste arbeta med att bemöta otaliga invändningar från Norges sida, anhåller jag om bifall till Utskottets förslag, såsom angifvande den enda utväg, af hvilken man i detta fall kan hafva att förvänta en snar och afgörande verkan.

Grefve de la Gardie: Vid den granskning af den s. k. mellanriksdagen, som för mig, i egenskap af ledamot i Bevillnings-Utskottet, varit nödig företaga, har jag för min del fått den uppfattningen af denna lag, att den är fotad på särdeles sunda och goda grunder och skulle för båda folken medföra ömsesidiga fördelar, för så vidt densamma ärligt och lojalt efterleddes i full öfverensstämmelse med författningens anda; — men så har emellertid beklagligtvis icke varit förhållandet.

En långsträckt, otillgänglig och svårbevakad landgräns mellan de båda rikena har gjort det nödvändigt att meddela gränsbor rättigheten att från det ena landet till det andra tullfritt införa eljest tullpliktiga varor i smärre kvantiteter, hvilka kunde anses motsvara behovet för deras personer eller hushåll; men derigenom bör det väl i all rättvisas namn icke anses vara tillåtet att genom iterrade resor från det ena landet till det andra öfverföra varor i större kvantiteter, hvilka blifvit samlade å vissa ställen vid gränsen, för att dermed drifva handel. Samma omständighet i afseende på gränsförhållandena i förening med önskvärgheten att åstadkomma någon amalgamering och förbrödring mellan de båda så kallade brödrafolken hafva föranledt stadgandet, att inhemska produkter och fabrikat från det ena landet till det andra skulle få införas tullfritt. Men det var väl obehörigt att antaga att man skulle så lättvindigt handskas med utfärdandet af produktionsbevis, att det blott skulle behövas den minsta manipulation eller en obetydlig förändring af en från utlandet införd vara för att metamorfosera den utländska tullpliktiga varan till inhemsk tullfri. Missbruken i dessa riktningar hafva emellertid notoriskt utöfvats i ganska betydlig skala och utöfvas ännu, och det har också deraf blifvit tydligt, att några åtgärder måste vidtagas för att stäffa detta ofog. I denna åsigt tyckas äfven samtliga ledamöter inom Utskottet hafva varit ense, och man har skilt sig endast i afseende å sättet att vinna den ifrågavarande ändringen, i det somliga föredragit en underdånig skrifvelse till Kongl. Maj:t med begäran om revision af lagen, under det att åter andra fordrat direkt uppsägning af mellanrikslagen. På femtionde årsdagen af föreningen mellan Sverige

och Norge skref *skalden* Björnstjerne Björnson en högstäm dikt, som flög öfver land och rike samt helsades säkert med glädje och jubel af mängen annan än mig, emedan det tycktes bebåda gryningen till en bättre och solljusare dag än den mulna och kalla, som mellan begge folken så länge varit rådande, då han sjöng:

*Ifrågasatt
upphäfvande
af den s. k.
mellanriks-
lagen.*

(Forts.)

»I femti Aar vi lærte
Hverandres skikk og sed.
Og nu begynder hjærtet
At tale rigtig med;
Vi ser det ud af Øiet
Nu er vi rigtig glad,
Hvad Gud har sammenføjet
Skal mer ei skilles aad».

Men *politikern* Björnstjerne Björnson har varit den förste att visa oss, att dessa ord endast voro ett uttryck för en *licentia poetica*, och vi stå ännu på samma ståndpunkt med den sorgliga erfarenhet, att det tillmötesgående, ja, den snart sagdt undfallande hållning, som Sverige alltid iakttagit vid fråga om unionella spörsmål, städe från norrännens sida bemötts med minst sagdt icke sympatiska känslor.

Vid sådant förhållande, och då regeringen redan gjort fruktlöst försök att komma till ett bättre sakernas tillstånd, har det för mig blifvit alldeles klart, att man icke längre bör tveka om den väg, som bör väljas. Genom begäran om en revision af författningen emotser jag endast årslånga undersökningar och svårigheter mellan folken med ringa utsigt till olägenheternas undanrödjande, då deremot en uppsägning af traktaten måste vara ett verksamt och kraftigt medel att vinna det önskade resultatet. Men till det slut, Utskottet kommit i sin hemställan om uppsägning af mellanrikslagen, hade jag önskat, att Utskottet fogat en motivering, deri det klart och tydligt framhållit, att syftet med denna uppsägning icke vore något annat än att vinna rättelse i de paragrafer, som gifvit anledning till olika tolkning och deraf följande missbruk af mellanrikslagen. Jag hade ock önskat, att Utskottets majoritet hållit sig ifrån denna äflan att äfven i denna fråga vilja »göra tullpolitik», för att begagna ett nu vanligt uttryck.

De, som hylla den andra åsigten, hafva både inom Utskottet och här i dag sökt framhålla de stora faror, som skulle ligga i åtgärden att uppsäga mellanrikslagen, och förmenat, att det skulle hafva till följd hela mellanrikslagens upphäfvande för all framtid, och att vi derigenom skulle till Norge komma i ett tullfiendligt förhållande. Jag kan icke dela dessa farhågor. Bland de bilagor, som Utskottet fogat till sitt betänkande, äro de värdefullaste, eller snart sagdt de enda, som ega något värde, de som återfinnas under litt F och G. Af dessa framgår det, att, vare sig jag ser på Norges eller Sveriges — från hvarandra väsentligt skiljaktiga — uppgifter, vare sig jag ser på samfärdseln dessa båda länder emellan ensamt eller deras inbördes varuomsättning, jemförd med hvardera

*Ifrågasatt
upphäfvande
af den s. k.
mellanriks-
lagen.*

(Forts.)

rikets hela omsättning, varuutbytet mellan båda länderna är stad i en särdeles betydlig tillväxt. I detta förhållande ligger för mig en säker borgen för att, äfven om svårigheter skulle uppstå, dessa, vare sig de tillkomma genom norska myndigheter eller genom protektionistiska försök, skola mötas af en så kompakt påtryckning i båda länderna, att det otvifvelaktigt måste komma till någon uppgörelse inom den tid uppsägningen angifver.

Jag yrkar bifall till Utskottets förslag.

Friherre Hochschild: Den ärade motionär, som vid riksdagens början väckte förslag om mellanrikslagens upphäfvande, hade säkert då icke något annat syfte dermed än att skydda svenska tillverkningar mot konkurrens med från Norge införda varor. Sedan motionen blifvit föremål för Bevillnings-Utskottets behandling, och inom Utskottet, enligt hvad som försports, ganska häftiga meningsutbyten egt rum, torde emellertid nu mera motionären och de öfrige mera klarsynte ledamöterna af Utskottet hafva insett, att motionen äfven har en politisk innebörd af icke ringa betydelse. Vid sådant förhållande böra de icke undra på, att en sann unionsvän har uppträdt för att i sin mån söka framhålla vådorna af ett Riksdagens bifall till Utskottets förslag.

Dessa vådor hafva äfven reservanterne inom Utskottet insett, och då de, i stället för att yrka på afslag å motionärens och Utskottets hemställan, nöjt sig med att föreslå en underdånig skrifvelse till Kongl. Maj:t med anhållan om en revision af mellanrikslagen, torde detta åtminstone hos en eller annan af dem hafva varit af det skäl, att de ansett ett förslag om en dylik revision ega större utsigt att vinna bifall inom Riksdagen.

Ingen lär vilja bestrida, att mellanrikslagen ingalunda är ett fiffigt verk. Alla torde tvärt om erkänna, att den skulle till nytta kunna undergå åtskilliga förändringar så väl i fråga om bestämmelserna som i sättet att tillämpa dem. Men det närvarande ögonblicket synes åtminstone mig illa valdt för en revision af densamma; illa därför att en revision förutsätter underhandlingar, och att dessa för att vara framgångsrika skola föras i en annan sinnesstämning än den, som nu ty värr är rådande mellan de båda folken. Ty vi kunna ju icke dölja för oss, att sinnesstämningen icke är sådan, som vi säkerligen alla skulle önska, att den vore. Så väl i Sveriges som i Norges press hafva vi haft tillfälle att se talrika bevis härå, och för icke länge sedan hörde vi vid ett tillfälle äfven inom svenska Riksdagen ogillande omdömen uttalas om de senare tidernas tilldragelser i Norge. Jag tror, att vi med förtroende kunna afbida historiens dom om dessa tilldragelser. Historien har många gånger förut upphäft samtidens domar, och jag är säker, att den äfven framdeles skall upphäfva en samtids dom öfver dessa tilldragelser. Historien har mången gång frikämt dem, som samtiden fält, och gifvit upprättelse åt dem, som varit deraf förtjente. Den kan också finna mildrande omständigheter, der samtiden icke måkat upptäcka sådana. Jag tror, att svenska Riksdagen gjorde väl, om

den endast sysselsatte sig med svenska förhållanden och svenska frågor, och om den nu i främsta rummet, då denna fråga framdragits, toge i betraktande hvad som är Sveriges fördel i förhållande till unionen.

Härom torde tre olika meningar finnas. Den första, som jag skulle vilja kalla den hopplösa, har förlorat förtroendet till unionens framtid och skulle antagligen utan saknad se unionens upphörande. Den andra, det parti till hvilket jag räknar mig, hyser fortfarande god förhoppning om framtiden, tror att unionens bestånd, dess konsolidering, dess utveckling, med brödrafolkens ömsesidiga fullständiga belåtenhet såsom slutmål, är till Sveriges sanna nytta. Det tredje partiet — det må hända talrikaste i denna stund — består af dem, som anse, att man bör låta situationen utveckla sig af sig själf utan att vidtaga några synnerligen betydande åtgärder för att ingripa i den ena eller andra riktningen; det är den grupp, som jag med ett främmande namn skulle vilja kalla den opportunistiska.

Jag skulle, för min del, gerna se, att de två första af dessa partier finge hafva en strid om öfvertaget och pröfva sina krafter; jag tror att det skulle vara nyttigare för vårt fädernesland än det nuvarande tillståndet af enerverande ovisshet. Men jag önskar då att denna strid måtte föras på grundlagens mark och med öppet visir; det är ett stridssätt, som jag anser mera svenskt, än det som sker i bakhåll och som tager vägen genom Bevillnings-Utskottets område, derifrån politiken borde vara bannlyst. Jag fattar mycket väl den taktik man har velat använda. Man har tänkt sig, att alla rättrogna skyddstullsvänner skulle rösta för Utskottets förslag, och att deras led skulle stärkas med alla de frihandelsvänner, som förlorat förtroendet till unionens framtid. Jag hoppas dock, att denna beräkning skall visa sig hafva varit missräkning, och att vid den slutliga voteringen om denna viktiga fråga alla unionsvänner, vare sig de äro protektionister eller frihandlare, skola afvisa denna Utskottets hemställan.

Då reservanterne föreslagit en skrifvelse till Kongl. Maj:t om revision af mellanrikslagen, och då många af mina vänner här enskildt för mig uttalat sin afsigt att rösta för denna reservation, vill jag dock icke underlåta att uttala mina stora betänkligheter äfven mot denna mildare åtgärd. Dels anser jag denna underdåniga skrifvelse behöflig, ty det torde icke finnas någon menniska i Norge, som är ovetande om, att Sverige önskar en revision af mellanrikslagen och att, när Kongl. Maj:ts regering fortsätter de redan påbörjade underhandlingarna med Norge rörande en sådan revision, Kongl. Maj:ts regering har allmänna tänkesättet i Sverige till stöd derför. Dels anser jag äfven denna skrifvelse skadlig. Ty hvad är väl meningen med en Riksdagens skrifvelse till Kongl. Maj:t? Det är väl den, att Riksdagen förväntar, att Kongl. Maj:t, förr än riksdagen nästa gång sammanträder, skall hafva gifvit följd åt Riksdagens framställning. Kongl. Maj:t skulle således genom denna skrifvelse sättas i ett ganska betänkligt dilemma att antingen in-

*Ifrågasatt
upphäfvande
af den s. k.
mellanriks-
lagen.*

(Forts.)

*Ifrågasatt
upphäfvande
af den s. k.
mellanriks-
lagen.
(Forts.)*

leda underhandlingar, med visshet att dessa icke kunna för närvarande leda till det önskade målet, eller också fatta det af många skäl föga önskvärda beslut att lemna Riksdagens skrifvelse utan afseende. Jag tror man bäst främjar det mål, man afser just för de underhandlingar, som vi alla hoppas att regeringen skall fortsätta, om man går så till väga, att norrmännen kunna se, att i Sverige fortfarande finnes en oförminskad unionsvänlighet.

Jag behöfver efter hvad jag nu uttalat knappt tillägga, att jag för min del kommer att rösta för afslag å så väl Utskottets som reservanternes hemställan.

Herr Reuterswärd: Af den diskussion, som hittills förts, vill det synas, som om man åstundade att göra denna fråga till en stor politisk fråga. Såsom sådan har den dock ej varit inom utskottet betraktad. Der har man tagit den sådan den är, nemligen en ekonomisk eller praktisk fråga, som, utan att våra bröder norrmännens rätt derigenom varder förnärmad, kan komma i ett bättre skede, än den nu är, hvilket säkrast och fortast vinnes genom att antaga Bevillnings-Utskottets förslag.

Att Utskottet icke vill bygga någon revision på 1874 års mellanrikslag kommer sig deraf, att denna lag är af allmänna meningen utdömd, är otydlig och oklar samt derigenom gifvit anledning till skiljaktiga tolkningar och tvister inom de olika länderna. Och det aldra betänkligaste är, att de båda ländernas högsta domstolar hafva angående densammas tillämpning i vissa fall afgifvit diametralt motsatta domslut. En sådan lag lämpar sig ej att bygga på.

Dessutom, hvad en revision beträffar, hafva vi en sorglig erfarenhet derpå att den kan räcka i årtatal, för att icke säga i årtionden. Och är det så, som man har anledning förmoda, att ett visst parti är likgiltigt för saken, ehuru det ej motsätter sig en revision af författningen, så lär nog bland dem, som få sig uppdraget en sådan, det icke komma att saknas några, som önska tidsutdrägt och för sådant ändamål föreslå både nödiga och onödiga undersökningar, så nog få vi vänta mycket länge, ja, så länge, att säkerligen de flesta af oss, mine herrar, ej komma att upplefva den dag, då en sådan revision af mellanrikslagen kan blifva förelagd den svenska Riksdagen eller det norska Stortinget och der blifva antagen.

Jag yttrade att lagen är otydlig och oklar. Ja, mine herrar, så är förhållandet med den 3:dje §, jemförd med den 4:de, och så äfven med den 9:de § m. fl. Hela lagen innehålles i det blad, som jag här håller i min hand, och det måtte väl icke behöfvas årtatal för att ävägbringa en ny lag och deruti få nödiga rättelser, blott man vill saken.

Den 3:dje § i lagen säger: »Svenska eller norska naturalster eller tillverkningar skola vid införsel landvägen från det ena riket till det andra vara fria från tullafgifter, med undantag af socker och sockertillverkningar, derunder inbegripet sirup, tobak och tobakstullverkningar, bränvin och sprit, alla slag, malt och malttullverkningar, brändt eller malet kaffe samt spelkort, för hvilka varor, så

vidt de uti det rike, dit de införas, i allmänhet äro tullpligtiga, full tullafgift skall erläggas utom i de fall, som i nästa § sägs», och 4:de § lyder så: »vid resa öfver gränsen från ena till andra riket vare det, med undantag för spelkort, hvilka äro underkastade så väl stämpelafgift som tull, medgifvet att af *utländska* till införsel tillåtna samt svensk eller norsk tull underkastade alster eller tillverkningar tullfritt medföra följande mindre partier, nemligen: Band, alla slag, tillsammans 200 fot, bränvin och sprit, alla slag, tillsammans 1½ kanna, eller 5 buteljer, garn, alla slag, tillsammans 25 æ , kaffe 25 æ , malt ½ norsk tunna, risgryn 25 æ , salt 3 norska tunnor, socker 50 æ , tobak 10 æ , tråd, alla slag, tillsammans 10 æ , vin, alla slag, tillsammans ½ ankare eller 20 buteljer, väfnader, alla slag, tillsammans 60 fot, öl en ankare eller 50 buteljer; alla andra varor till ett sammanräknadt värde af 80 kronor, dock må värdet af hvarje särskild varuartikel icke öfverstiga 40 kr».

I följd af de i denna 4 § stadgade undantag från undantagen i § 3 har det också, isynnerhet på senare tider, sedan flera jernvägar, som dagligen underhålla samfärdseln mellan de båda länderna, kommit till stånd, vid gränserna bildat sig en riktig industri, som har till mål att göra upplag och samla ihop tillräckliga kvantiteter af alla sådana tullfritt inkomna artiklar, hvarmed sedan i hela landet idkas handel, till förfång för fabrikanter, köpmän och alla, som icke vilja vara lagbrytare.

Denna lag har också väckt mycken misstro inom vårt land. Ty det förhåller sig visst icke så, som Bevillnings-Utskottets ärade ordförande förklarade, att nemligen befolkningen icke har mycken reda på denna lag, eller ens vet att den existerar. Nej, visst icke, så illa står det verkliga icke till. Svenska folket har nog reda på både lagen och huru den tillämpas.

Rörande 9 § har man sagt att rättelse till en viss grad redan skett. Ja, men det har varit mera tillfälligt, än att det så i längden kan fortfara.

När det nu så är, att en särskild motion blifvit i denna fråga väckt, och alla dessa oegentligheter blifvit påvisade, samt utskottet gjort sig besvär att inhemta alla erforderliga upplysningar i ämnet, så vore det, efter mitt förmenande, högst besynnerligt om svenska Riksdagen skulle säga: vi låta vid saken bero.

Jag kan icke föreställa mig att det på något vis skulle kunna framkalla ett mera ogynnsamt förhållande mellan brödrafolken, om svenska Riksdagen uttalar sin mening i denna fråga, och dertill på ett sätt, som i intet afseende träder brödrafolkets rätt för när, utan endast afser full likställighet emellan de båda länderna i detta fall. Vi vilja ej med ett enda öre tillvinna oss några fördelar från Norge utan fullt vederlag.

Kan man då taga detta såsom ett attentat mot Norge? Nej, då gäller det ej denna fråga, utan då ligger orsaken till det spända förhållandet mycket djupare. Jag är fullt öfvertygad om att en lycklig förening mellan Sverige och Norge icke beror på denna fråga. Säkert är, att hade denna elastiska lag icke funnits, så hade

*Ifrågasatt
upphäfvande
af den s. k.
mellanriks-
lagen.
(Forts.)*

*Frågasatt
upphäfvande
af den s. k.
mellanriks-
lagen.*

(Forts.)

vi undvikit många af de obehag, hvartill den olika tolkningen af dess oegentliga och oklara föreskrifter gifvit anledning, och hvilka bestämmelser i sig innehålla snart sagdt en medgifven tillåtelse till smuggeri.

Utskottet har ingalunda sagt att det ej vill hafva en mellanrikslag, utan tvärt om önskar upprigtigt en sådan, men med tydliga och klara stadganden, så affattade, att de ej uppenbarligen gifva anledning till misstyndningar. Utskottet säger i slutet af sitt utlåtande: »på nu anförda grunder, och med särskild hänsyn till angelägenheten af att erforderliga åtgärder för bättre ordnande af de båda ländernas ömsesidiga handelsförhållanden måtte med största möjliga skyndsamhet varda vidtagna». Det är just denna skyndsamhet, som Utskottets majoritet i främsta rummet åsyftat. Ty vi hafva ju exempel på, huru revisioner af lagar och författningar kunna draga ut på tiden, synnerligast när de, som i revisionen insättas, icke bemöda sig om att påskynda densamma. Uppsäges deremot lagen, så kommer om 12 månader icke denna mellanrikslag utan helt andra bestämmelser att gälla, såsom förhållandet är t. ex. emellan Sverige och Danmark, eller mellan hvilka andra grannländer, som helst, och att några större olyckor skulle uppkomma därför att vi ställa oss på denna punkt, kan jag för min del ej förstå. Vi se ju huru som de stora länderna, hvilka med hvarandra hafva en stor landgräns, kunna ordna sina mellanvarande förhållanden i detta hänseende utan att framkalla sådana tvister, som här egt rum. Och det blott därför att vi icke någonsin kunna skriva en tydlig lag, utan det alltid skall gå på skrufvar.

Från regeringsbanken yttrades att utskottets förslagskulleva allt för knapphändigt, emedan Utskottet alldeles för tidigt satt punkt.

Och den ärade statsrådsledamoten tillkännagaf, att ännu icke alla medel blifvit försökta för att bringa denna fråga till dess rigtiga lösning. Jag beklagar att, om det ännu finnas sådana medel kvar till ernående af en praktisk tillämpning af lagen, man då ej försökt att vinna nödig rättelse. Af denna upplysning framgår att det varit nödvändigt, att Riksdagen tagit frågan om hand. Och min fulla öfvertygelse är, att om icke Grefve Strömfelt för några år sedan rört vid denna sak, skulle det ännu i många år praktiserats på samma sätt som hittills.

Det är först sedan Riksdagen börjat väcka denna fråga till lif, som det inträdt åtminstone någon liten förbättring i förhållandena.

Utän tvifvel kunde denna mellanrikslag försvara sitt ändamål på sin tid, innan vi fingo så många och ständiga kommunikationsmedel med hvarandra. Men nu, sedan vi på flera jernvägar och nya landsvägar kunna komma till hvarandra — ett förhållande, som jag för öfrigt finner mycket lyckligt —, är det också alldeles nödvändigt att med fäst afseende härpå ordna denna för oss så synnerligen viktiga angelägenhet.

Jag lägger ingen vikt på, hvilketdera landet vinner på denna mellanrikslag; men hvad jag önskar är att vi få en klar och tydlig

författning, som icke ständigt och jemnt framkallar tvister och obehag, hvilka, om de skola fortfara, en dag kunna blifva allvarsamma nog. Det är alltid farligt, att en författning innehåller många undantag, ty sådana kunna kringgås på många sätt, och straxt är man framme med klagomål, egnade just att framkalla sådan missämja, som beklagligtvis nu råder mellan de båda folken.

När Friherre Hochschild hade ordet, talade han om de klarsyntes åsigt inom utskottet. Ja, dermed mente han naturligtvis minoritetens, och det är roligt att höra, att minoriteten alltid är klarsynt, ty oftast står jag i minoriteten och får sålunda ibland räkna mig till de klarsynte. Men här vid lag får jag säga, att majoriteten har ganska noga tänkt sig in i saken, och min öfvertygelse är, att inom denna majoritet finnes ingen, som vill framkalla den ringaste missämja med eller missbelåtenhet i Norge. Vi önska icke att med ett enda öre förnärma deras rätt, men vi önska, att vi icke skola behöfva dagligen och stundligen tvista med normmännen. Talaren säger vidare, att tidpunkten är icke inne att vidröra denna fråga. Ja, skola vi vänta tills det blir en gynsam tidpunkt att underhandla, då tror jag vi få vänta, till dess det blir för sent. Jag tror, att det är en lycklig tidpunkt just nu, om man blott »ställer kyrkan midt i byn» och icke söker förnärma Norges rätt.

Dessutom gaf den ärade talaren Riksdagen det rådet att icke sysselsätta sig med annat än svenska frågor. Ja, men här har motionären framkommit med ett förslag, som gäller mellanrikslagen. Jag frågar, om Bevillnings-Utskottet skulle hafva sagt, att ni icke har med denna lag att skaffa. Då motionen blifvit väckt, och då så många missförhållanden påvisats från så väl norsk som svensk sida, i hvilka man vill hafva rättelse, att då säga, att det är bäst att Riksdagen icke tager någon befattning med en sådan motion, hade varit högst egendomligt; sådana råd kunna väl gifvas, men de äro icke mycket efterföljansvärda.

Vidare säger man, att vi kunna riskera unionens bestånd genom att bifalla Utskottets förslag. Jag är så varm vän af unionen som någon, men jag är äfven svensk, och som sådan vill jag att då en gemensam lag finnes den skall tillämpas på enahanda sätt vare sig att förbrytaren är svensk eller norsk man.

Den ärade talaren sade äfven, att Bevillnings-Utskottet gjort ett angrepp mot de bestående förhållandena. Är något angrepp begånget, så har det väl skett genom motionens afgifvande; men jag kan icke se, att icke hvarje svensk riksdagsman har rättighet att påvisa, om några oegentligheter förekomma, vare sig inom landet eller i våra internationella förhållanden, och att den svenska Riksdagen både kan och bör taga befattning med sådana framställningar och icke lemna dem åt sitt öde.

Vidare sade den ärade talaren, att det finnes icke någon meniska i Norge, som icke vet, att Sverige önskar en revision. Deremot sade den förste talaren i ordningen, att det är få eller ingen hvarken i Sverige eller Norge, som har reda på bestämmelserna i

*Ifrågasatt
upphäfvande
af den s. k.
mellanriks-
lagen.
(Forts.)*

*Ifrågasatt
upphäfvande
af den s. k.
mellanriks-
lagen.*

(Forts.)

denna lag; uppfattningen tyckes vara olika. Den ädle friherren yttrade vidare, att ingen kan bevisa, att lagen blifvit missbrukad, men om man ser på hvad fjerde paragrafen innehåller, och jemför den med faktiska förhållanden, så tror jag, att det kan ganska tydligt ådagaläggas, att stora missbruk ega rum. Den siste talaren sade, att det är en allmän önskan bland befolkningen på ömse sidor om gränsen att få behålla lagen, men så sade han strax förut, att ingen hade reda på lagens innehåll. Han sade äfven, att det var en naiv bekännelse, som majoriteten gjort, denna majoritet, som vill beskatta det svenska folket, och att protektionisterna icke kunna tåla en sådan mellanrikslag, emedan de icke unna gränsboerne frihandels välsignelser. Jag vill icke missunna våra gränsboer fördelen af deras läge till Norge, men jag vill icke på svenska statens bekostnad göra alltför stora uppoffringar till deras fördel, ty det är ådagalagdt, att nära 1½ million kronor om året få dessa gränsbor och de, som nu på ett ärligt sätt spekulera utefter gränsen, efterskänkta i tull, en fördel som icke kommer den öfriga befolkningen i landet tillgodo, och jag kan icke inse, att man bör på det sättet handskas med våra millioner. Vi skulle för denna summa kunna t. ex. hvartannat år bygga en pansarbåt utan att tillgripa ett enda öre ur statskassan.

Det torde vara tydligt af hvad jag nu yttrat, att jag kommer att yrka bifall till Utskottets förslag.

Herr Grefve Strömfelt: Det har af en talare i dag sagts, att min motion skulle vara framkommen i protektionistiskt syfte. Jag har rätt att fordra att blifva trodd på mina ord och när jag nu säger, att då jag skref min motion, hade jag ingen tanke derpå. Motionen framkom på grund af min interpellation förlidet år och regeringens visade översksamhet. Så till vida kan den ju hafva ett protektionistiskt syfte, som det kan kallas protektionism, om man vill skydda sig för att blifva slagen eller ihjälslagen.

En talare har äfven sagt, att motionen var framkommen för att skydda industrien. Ja, till en viss grad var detta sanning; men den har icke framkommit för att åstadkomma något egentligt skydd utan för att afklippa sådan eludering af gällande lag, att några industrier slutligen skulle kunna komma på den punkt, att de måste gå under, trots hvad Herr Bennich anført. Man har äfven berört unionella och politiska förhållanden, men jag ber, att det må blifva klart för hvar och en, att mellanrikslagen *icke* berör politiska förhållanden. Den är uteslutande af ekonomisk natur; den är ett handels- och samfärdselskontrakt mellan två nationer, hvilket det tillhör båda att loyalt handhafva och uppfylla.

Min interpellation i fjol framställdes, för att fästa Riksdagens och regeringens uppmärksamhet på vissa missgrepp, som egt rum, föranledda, enligt min uppfattning, af oriktig tolkning och oriktig tillämpning af förordningen, till skada för Sverige. När innevarande års Riksdag sammanträdde, hade regeringen icke gjort annat vid frågan, än hört Generaltullstyrelsen och Kommersekolligium.

Då framkom den motion, som i detta betänkande är behandlad. Från statsrådsbänken har i dag gjorts uttalanden sådana, att det förekommit mig, som om regeringen icke med blida ögon sett, att denna motion skådat dagens ljus. Jag ber i så fall, att regeringen icke kastar skulden på mig. Skulden ligger hos regeringen och regeringen bär därför ansvaret, som ingenting har gjort vid saken vidare, än det jag nämnde.

Jag har med denna motion aldrig afsett, att Sverige och Norge någonsin skulle sakna en *särskild* öfverenskommelse i afseende på varuutbyte och samfärdsel, men jag har studerat den nuvarande lagens tillämpning och följder, och har funnit, att den är så föråldrad, att den icke längre motsvarar den närvarande tidens kraf; att den blifvit så misstydd, att på densamma egentligen icke längre någon utveckling kan byggas, samt att annan grund måste sättas i stället för den föräldrade. Det är allmänt bekant och har äfven erkänts från statsrådsbänken, att starka rop höjts från en del af svenska nationen derom, att uppenbar orätt begås mot svenska intressen. Men hvad som kanske icke är herrarne alldeles så bekant, det är, att dessa rop börjat höjas redan 1880, då gränsbevakningen för ett distrikt den 6 Februari ingick till Generaltullstyrelsen med begäran om förhållningsorder. Dessa rop hafva derefter höjts från Generaltullstyrelsen inför regeringen sedan den 13 Februari 1880 och förnyats den 26 September 1882 samt till sist den 6 Mars 1883. De hafva höjts af mig förlidet år inför regering och Riksdag, af fabriksföreningar, bomullsväfvare och enskilda fabrikanter inför regeringen och af deputationer inför Hans Maj:t — allt, utan att ännu någonting i sak blifvit vidgjordt. Alla hafva dock fordrat rättelse. Tror man nu verkligen, att jäsning hos en nation, framkallad genom undertryckt rätt från en annan, skall befordra samlif, befordra förbrödring mellan nationerna. Nej, mine herrar, den, som *verkligen* vill unionens utveckling, befastande och bestånd, den måste biträda det sätt, på hvilket roten till denna jäsning hastigast uppreykes. Att en förändring är af högsta behof påkallad, har i dag erkänts af regeringen, och derom vittnar detta betänkande, i hvilket 19 ledamöter af 20 ansett sådan vara af nöden, men man har skiljt sig i fråga om vägen, på hvilken denna förändring skulle sökas. På den ena visaren står revision af 1874 års förordning, men bakom skymtar »lång tidsutdrägt»; den är textad af reservanterna. På den andra visaren står upphäfvande af 1874 års förordning, för att ersättas af en annan; på baksidan skymtar »tidsvinst»; den är textad af motionären och Utskottet. Jag skall en liten stund uppehålla mig vid vägskalet för att framlägga några faktiska förhållanden.

§ 4 i 1874 års förordning upplästes nyss och jag skall endast återkalla i herrarnes minne, att dess innehåll är, att vid resa öfver gränsen vissa varuquantiteter, sedermera uppgifna, få föras tullfritt, deribland risgryn 25 æ , kaffe 25 æ , salt 3 norska tunnor, socker 50 æ och väfnader 60 fot o. s. v. 4 § i 1874 års förordning är precis densamma till innehållet som 6 § i 1825 års förordning, endast att

*Ifrågasatt
upphäfvande
af den s. k.
mellanriks-
lagen.
(Forts.)*

*Ifrågasatt
upphäfvande
af den s. k.
mellanriks-
lagen.*

(Forts.)

varuquantiteterna äro något olika. Det är bakom denna paragraf, som den stora, så kallade »formanssmugglingen» nu eger rum, hvilket uttryck icke får tydas i vanlig mening, då lagen, enligt *svenska* domstolars utslag, tillstodder densamma, och jag skall i det följande visa, huru man i Norge, genom konsekventa domar, fallna den ena efter den andra, och genom regeringens vaksamhet och energi, har *förhindrat* denna smuggling, men huru man i Sverige, genom motsatta domar och regeringens passivitet har *befordrat* densamma.

Höjesteret i Norge har redan 1865 fält en dom, för hvilken jag i korthet vill redogöra. En handlande, Isak Nielsen Sannæs, som i Sverige köpt öl, hade fört det hvarje gång i tillåtna kvantiteter, till och med under den högsta, i fjerde paragrafen bestämda, i åtskilliga lådor med jernförbönder till sitt hem; han försälde deraf sedermera, blef lagförd och dömd den 17 Oktober 1865, på grund af att man med åttonde paragrafen, som då gälde, endast velat öppna för gränssborna tillgång att föra smärre kvantiteter för egen förbrukning öfver gränsen, men ingalunda göra det tillåtet, att successive stora varuquantiteter i allmänt handelsintresse tullfritt infördes. Derför dömdes han till mellan 16 och 17 hundra kronors böter för »toldsvig», äfvensom att ersätta rättegångskostnaden. En sådan dom, den har kraftig verkan. 1880 den 10 April fälde Finans- och Tolldepartementet i Norge en annan dom. En »bestyrer» för Aremarks handelsförening vid namn Ole Olsen Bjerkebæk hade i Sverige inköpt tillsammans fem tunnor salt och fört dem i mindre än tillåtna kvantiteter öfver gränsen till handelslägenheten; häröfver hade han en svensk gränssridares intyg. Saltet var såldt och förbrukadt. En dag uppträdde en norsk tulltjensteman och sade: Ni lär smuggla salt, låt mig se era böcker. Nej, blef svaret. Ja, men då är ni misstänkt för stor saltsmuggling från Sverige, sade tjänstemannen. Då blef handlanden, som icke infört mera salt än nämnda 5 tunnor, rädd, visade sina böcker och dömdes för »toldsvig» att böta saltets värde med 17½ kr. Jemför man dessa domar, så är det alldeles klart, att till *det* landet aktar man sig för att bakom fjerde paragrafen införa varor »i handelsafsigt.»

I Sverige föll ungefär samtidigt en motsatt dom mot en handlande Hvitfeldt i Fredrikshall, som många gånger sändt varor bakom fjerde paragrafen till Strömstad och andra handelsplatser. Han hade på våren 1878 skickat ett parti engelsk doffel till Strömstad och förut sålt densamma till tvenne personer på andra platser. Han lät med förbönder från Fredrikshall införa varan i tillåtna kvantiteter — den var delad i sju stycken, hvardera under 60 fot, tillsammans 353 fot, och tullbeloppet därför skulle utgjort 164 kronor 65 öre. Varorna upplades i magasin i Strömstad. Tullbetjeningen, som tyckte, att detta handelssätt gränsade till det olidliga, följde varorna hela tiden. De ompackades i två balar, den ena innehållande 234½ fot med adress till Edström i Mollesund för vidare befordran till K. L. Gerli i Näsund, den andra 118½ fot till Sundberg i Lysekil för vidare befordran till fru Hallberg i Uddevalla. Så snart ångbåten Alb. Ehrensvärd kom, fördes packorna ombord;

då gjorde tullbetjeningen beslag. Hvitfeldt stämde tullbeslagaren till Strömstads rådstufvurätt. Rådstufvurätten resolverade, att som intet af de anhållna tygstyckena öfverskridit den i Kongl. förordningens af den 29 Maj 1874 § 4 medgifna längd af sextio fot, och då de dessutom icke voro införda på annat sätt, än att man äfven fört andra varor med samma formän, hvilka icke erhållit annan betalning än Hvitfeldt erkänt, eller så kallad »drickesskilling», så fick beslaget återgå. Tullfiskalen klagade i Hofrätten, och, sedan han der tappat, vidare i Högsta Domstolen, hvars utslag föll den 25 November 1879, hvarigenom underrättens dom fastställdes.

*Ifrågasatt
upphäfvande
af den s. k.
mellanriks-
lagen.*

(Forts.)

De norska domarne äro konsekventa och stränga och derigenom har man, så vidt möjligt varit, afklippt all s. k. »formanssmuggling» till Norge. De svenska äro diametralt motsatta och derigenom har också denna smuggling till Sverige utvecklats och befordrats till en oerhörd grad, hvartill jag sedermera skall återkomma, kanske med andra siffror än den förste talaren.

Redan den 6 Februari 1880, eller året efter Högsta Domstolens utslag, skref tullbevakningen i Vermlands distrikt till sin chef och nämnde, att norska tidningar i Januari 1880 omtalat, att svenska Högsta Domstolen gifvit utslag (præjudikat), att eljest tullbara varupartier få forslas fritt i huru stora quantiteter som helst, om blott den åtgärden iakttages att vid gränsens passerande fördela varuquantiteterna i poster enligt 4 § mellanrikslagen, hvarför, enär bevakningskontrollör och gränsridare ansåge detta för »ett oärligt kringgående af mellanrikslagen», besked begärdes, om vid varuforsling från Norge till Sverige, tullfrihet enligt 4 § mellanrikslagen får åtnjutas i sådana fall, då erkänt eller bevisligt är, att den person, som medför tullpliktig vara, icke sjelf är eller kan vara egare af varan. Härpå erhöil gränsbevakningen svar från Generaltullstyrelsen, att styrelsen den 13 Februari beslutit hos Kongl. Maj:t göra underdånig hemställan om *förklaring eller om ändring af nämnda lagrum*, hvarjemte styrelsen sade sig i anledning af den gjorda förfrågan skolat erinra, »att enligt lagrunnets ordalydelse och såsom detsamma blifvit af domstolarna här i riket tolkadt, berörda omständighet icke utgör hinder för tillämpning af den i paragrafen stadgade »tullfrihet». — Således var smugglingen i full gång och med full laglig rätt — till Sverige nemligen.

Den 13 Februari 1880 ingick Generaltullstyrelsen till Kongl. Maj:t med en underdånig hemställan angående denna paragraf, och jag är den förste att erkänna, att Generaltullstyrelsen, hvilket man just aldrig har vetat, verkligen sökt häri vinna ändring. Jag behöfver icke läsa upp detta dokument, men vill dock anföra några ord derutur: »Alla dessa omständigheter kunna onekligen föranleda, att, derest man begagnar sig af ofvan antydda eller liknande utvägar för varors forsling öfver gränsen, en betydande varuinförsel uppstår, som till men för stadskassan undgår den lagstadgade tullbeskattningen under skyddet af en bestämmelse, som är afsedd för en helt annan och ur statskassans synpunkt föga inkomstbringande trafik, men, tolkad efter bokstafven, visat sig icke lägga hinder i

*Ifrågasatt
upphäfvande
af den s. k.
mellanriks-
lagen.
(Forts.)*

vägen för en affärsmässigt bedrifven varuinförsel, som kan blifva af stor omfattning».

Sedermera begärde styrelsen i samma skrifvelse att denna paragraf skulle antingen *förklaras* eller, om sådant icke kunde ske, *ändras* derhän, att den tullfrihet, hvarom §:n handlar icke må vara tillämplig, när den, för hvars räkning varorna införas, verkställer införseln i handelsafsigt. Härpå följde ett svar. Men hvilket? Jo, det vanliga, när man icke vill något vid saken göra: handlingarne remitterades till styrelsen med anhållan att från bevakningsområdena infordra upplysning, i huru stor omfattning smuggling egde rum. Det var således icke nog för regeringen att smuggling egde rum. Det dröjde en tid, och under tiden smugglades det bra. Styrelsen fick lof att skrifva till bevakningsområdena och kunde icke afgifva sitt svar förr än den 26 September två år derefter, d. v. s. 1882, men då var det åtföljdt äfven af handlingar, infordrade från Kommerskollegium, hvilket embetsverk, märken väl, mine herrar, hade tillstyrkt ändring eller förklaring af 4 §. I denna skrifvelse säger Generaltullstyrelsen »Styrelsen antager detsamma», — d. v. s. tullvärdet af de bakom 4 § införda varorna — »till omkring 20,000 kronor». Äfven detta är af tullverkets chef i dag här andraget, men jag ber att få lemna en liten belysning dertill. Jag har noga studerat handlingarna, och rapporterna från gränsen säga 26,100 kronor och tillägga, att detta kan godt ökas till 36,000, för hvad som icke kunnat uppmärksammas. Dessa handlingar följde med till regeringen.

Men nu kommer ett uttalande i skrifvelsen från Generaltullstyrelsen, hvilket jag ber få uppläsa: »Hvad styrelsen dessutom anser alldeles säkert är, att med den allt mera lättade samfärdseln mellan de förenade rikena denna införsel skall taga en allt större omfattning och att gränsdistriktens landthandlande skola i det aldra närmaste tullfritt förse sig med sitt handelsbehof af de varor, som antingen äro väsentligen olika tullbeskattade i de båda rikena eller ock, såsom de stora förbrukningsartiklarne socker, kaffe, tobak, brännvin och maldrycker, tull underkastade i enlighet med bestämmelserna i § 3 mellanrikslagen, *så framt icke någon åtgärd vidtages för att begränsa nämnda tullfria införsel till hvad den ursprungligen afsett att vara, en lättnad för gränsbefolkningen att på loflig väg med minsta omgång förse sig med förbrukningsartiklar för eget behof. Med hänsyn härtill är det, som Generaltullstyrelsen anser en förklaring eller, om sådan icke kan meddelas, en förändring i § 4 af mellanrikslagen i syfte, styrelsens förstberörda underdåniga framställning afser, vara af behofvet påkallad».*

På denna skrifvelse följde ingen åtgärd. Sedermera, litet längre fram på året, får Generaltullstyrelsen en remisshandling. Det var angående en regeringsskrifvelse från norska departementet. Detta är alltid vaket. Det ville att den svenska regeringen fortfarande skulle låta tolka 4 § i enlighet med Högsta Domstolens utslag af 1879. I sitt svar härpå den 6 Mars 1883 säger styrelsen till slut: »Styrelsen tillåter sig i underdånighet framhålla angelägenheten af

att den otydlighet i lagens uttryckssätt, hvarå styrelsen i sin skrifvelse den 13 Februari 1880 fästat Eders Kongl. Maj:ts nådiga uppmärksamhet, varder undanröjd».

Ännu i dag hvilat denna styrelsens tvenne gånger framställda underdåniga begäran hos Kongl. Maj:t och vid den saken är ingenting vidgjordt. Följden har också blifvit, att under det formanssmugglingen så godt som blifvit stäckt i Norge, så har den deremot blifvit i högsta grad utvecklad och befordrad i Sverige. För de varor, som sålunda införas, uppbär norska statskassan tullen, norska handelsmännen inkomsten; svenska statskassan förlorar tullinkomsten, de svenska handelsmännen förtjensten, och den svenska industrien har fått en konkurrent bakom lagen, som jag icke tror, att den i längden kan behöfva tåla. På *det* viset var min motion tillkommen i industriens tjänst, det erkänner jag, men också ur rättens synpunkt och i dess tjänst.

Huru konsekvent man nu fullföljer detta hindrande af smugglingen i Norge, hvilket jag icke alls klandrar — jag skulle blott önska att det skedde så äfven här hos oss — det visar sig af den rättegång, hvars handlingar jag har här i min hand. En svensk handlande skickade, alldeles som Herr Hvitfeldt, en agent öfver gränsen till handlandena i Norge, erbjudande dem åtskilliga varor till ett pris, billigare än det derstädes gällande, hvilka varor han ämnade införa, i stöd af 4 §, såsom resgods tullfritt i tillåtna qvantiteter. Han fick icke beslag vid gränsen, men tullbetjeningen, som är mycket vaken, tog saken om hand, lagförde honom, och han hade ett ofantligt trassel att komma ifrån ansvar för »toldsvig». Men derefter tog polisen hand om saken, och han fick betala 135 kronor för oloflig handel. Jag vill härmed endast hafva visat, huru vaksam man är i Norge och huru man der håller efter den s. k. »formanssmugglingen».

Denna rättegång slutbehandlades den 30 December 1882 i Norge. Generaltullstyrelsen hade i Augusti *samma* år låtit ett parti hattar, skickade af densamme Hvitfeldt, som förut omnämnts, införda i tillåten mängd efter 4 §, tullbehandlas vid Mons station. De voro sända till fyra handelsmän i Sverige. Hvitfeldt ville icke låta sig nöja dermed utan begärde restitution. När han skaffat sig fullmakt, var saken egentligen klar, men då förklarade Generaltullstyrelsen, att, enär hattarne voro införda i uppenbar handelsafsigt, erhöles ingen restitution. Detta var dock i strid med 1879 års dom och i strid mot styrelsens nyss förut utsända skrifvelser. Jag vet icke, om Generaltullstyrelsen har rättighet att ändra Högsta Domstolens domar eller handla i strid mot dem. Jag klandrar icke åtgärden i och för sig själf, men jag tror, att den är ohållbar i längden. Hvad blef påföljden? Jo, att Norska regeringen fick från Fredrikshalls handelsförening genast en skrifvelse, att så och så handlar nu tullstyrelsen i Sverige, hvarför den anhöll att mellanrikslagens 4 § måtte tolkas fortfarande såsom hittills; Norska regeringen skref genast derefter den 29 December 1882 till svenska regeringen, i afsigt att 4 § skulle tolkas såsom Högsta Dom-

*Ifrågasatt
upphäfvande
af den s. k.
mellanriks-
lagen.*

(Forts.)

Ifrågasatt
upphäfvande
af den s. k.
mellanriks-
lagen.

(Forts.)

stolen gjort det 1879. Det var på grund af denna remiss som Generaltullstyrelsen för tredje gången upprepade sin anhållan om ändring af 4 §.

Eftersom Herr generaltulldirektören nu begärde ordet, vill jag med detsamma säga, att när Mons station fick den der skrifvelsen, att ingen restitution finge ske, därför att varorna voro införda »i uppenbar handelsafsigt», så hade tre månader förut en närliggande station, Strand, fått skrifvelse, att ett beslag skulle släppas, därför, att den omständigheten, att forslingen skett »i handelsafsigt», icke utgjorde något hinder för tullfrihet. Detta hände, som sagdt 3 månader förut.

Jag klandrar visserligen icke Generaltullstyrelsen för att hon gjort »ett försök» att stäffa denna varuforsling, men jag har velat visa, att Generaltullstyrelsen står på fullkomligt svigtande mark, just emedan ingenting blifvit af regeringen vidgjordt.

Jag har här en annan packe handlingar, som jag fått gå igenom från början till slut. Hela gränsbevakningen från och med Göteborg till och med Storlien, Östersund och Dufved har på min särskilda begäran lemnat svaromål å åtskilliga, framställda frågor. Jag skall icke läsa upp dessa handlingar, endast relatera något derur.

Vid Rördafors bedrifves en stor timmerafverkning på svenska sidan. Skogarne äro inköpta af norrmän. Dessa hafva inrättat en handelsbod på Grue Finskog på Norskt område. Nästan alla sådana varor som kaffe, socker, rulltobak m. m. föras in såsom resgods enligt 4 § till arbetsmanskapat, dels genom karlar, som för tillfället resa, men, såsom i handlingarne står, äfven genom barn och käringar.

I trakten af en annan station, Djekneliden, sker äfven en stor införsel af kaffe, socker och tobak. Också der eger en stor timmerutdrifning rum på Aspberget, vid hvilken omkring 100 arbetare äro sysselsatta. De taga nästan alla sina förnödenheter från Norge, bakom 4 §, oaktadt det finnes en handelsbod alldeles i närheten på svenska sidan.

Från en annan station skrives, att på sista tiden hafva Christianias skräddare och handelsmän kommit under fund med sättet att i små partier skicka kläder och ylleväfnader öfver gränsen. Från de öfriga stationerna säges, att kläder och yllevaror af utländsk tillverkning gå nog i icke betydelselöst omfång öfver gränsen äfven i uppenbar handelsafsigt, men man kan icke hålla reda på i huru stora kvantiteter detta sker, och det är en station som säger, att sådana varor, som passera gränsen enligt 4 § dels i handelsafsigt, dels såsom resgods, dels såsom norska produkter, hvilka därför icke tullbehandlas, belöpt sig till den mängd, som en bifogad lista utvisar. Jag har låtit en sakkunnig person uträkna beloppet derpå, som, efter hans beräkning gick till utöfver 6,000 kronor. Och på samma gång skref tullförvaltaren att hela denna varuforsling kunde godt beräknas till minst fyra gånger detta belopp. Det är således icke om små summor som det rör sig.

För att visa huru man i Norge förstätt att behandla denna sak och huru man der bevakar sin rätt och sitt intresse, ber jag att få uppläsa ett bref från en norsk handlande. Förhållandet är att vid Strands station hade 1882 från Fredrikshall passerat 3 packor och en säck med ylle- och bomullsväfnader af utländsk tillverkning i tillåtna quantiteter. De voro sända från handlanden Jens Hofgaard till handlanden Olaus Johansson i Stommen i Sverige; förpassning saknades, hvarför varorna anhöllos och togos i beslag. Under det att gränssidaren på kontrollörens befallning skriver till Generaltullstyrelsen med förfrågan, huru han skall förhålla sig i saken, får han följande bref från afsändaren. Det bevisar huru väl de i Norge känna mellanrikslagen. Jag skall läsa upp det på norska. Det lyder:

*Ifrågasatt
upphäfvande
af den s. k.
mellanriks-
lagen.
(Forts.)*

Fredrikshald d. 6:te Mai 1882.

Herr Tullkontrollör J. C. Nielsen.

Strand.

Jeg har modtaget Deres Skrivelse af 4:de og bemærkt mig sammes Indhold.

I Anledning heraf skal jeg bemærke, at det kommer ud paa et, enten det saa er Eier eller anden Person, som fragter Varerne, saa det i disse Tilfælde ingen Indflytelse har paa Sagen enten saa de Mænd der medhavde varerne, sagde, at samme var sin egen eller Anden Mands al den Stund at hver især ikke havde mere end lovligt Kvantum for sin Del.

I den ene Pakke var 27 Alen og i den anden 28 $\frac{1}{2}$ Alen och tredve Alen kan som bekjendt fragtes.

Mellemrigsloven siger intet om at man skal være Eier af de Varer, som medføres, men kun: »ved Reise over Grænsen» kan saa og saa meget fragtes. Om De ikke tager Hensyn hertil, saa maa vel Kongl. Maj:ts udslag 25 Nov. 1879 vare Dem bekjendt, da i følge disse Tullkammeren i Strömstad blev dömt til at tilbagelevere Herr A. Hvitfeldt herstedes eu del Varer, som i lovlige Pakker blef ført over Grænsen til Strömstad og der pakket sammen i større Colly og videre befordret med Dampskib. Ved Godhet af Hvitfeldt undlad han at anlægge privat Søgmaal med Tullkontrollören, hvilket han efter disse havde Ret til for at faa Erstatning for at Varerne saa lang Tid havde lagt i Beslag og det Told, som han derved var paaført. Efter denne Tid *har baade Herr Hvitfeldt og jeg sendt Varer i lovlige Kvantiteter til Strömstad og der ladet samme ompakke i større Colly, hvilket endog Toldfunktionærerne har seet paa og været fuld vidende om uden at det har staat i deres Magt at foretage noget derimod.*

Med disse utslag ihande, vil jeg forfølge denne Beslagtagning til hvilken som helst Domstol, saa det staar Dem frit for, om de vil afsende de omskrevne Varer til Amål eller ikke, kun vil jeg forbeholde mig at söge Erstatning hos Herr Nielsen for de Udlæg som derved paaføres mig.

*Ifrågasatt
upphäfvande
af den s. k.
mellanriks-
lagen.
(Forts.)*

Afskrift af ovennævnte utslag ligger paa mit Kontor, hvor samme er til behagelig Gjennemsyn om De ved Leilighed skulde komme indom.

Jeg kan ikke tro andet end at Resultatet af nævnte Rettegang maa være Dem som Grænseridder meddelt, og tvivler jeg ikke paa, at De, naar De har sat Dem tillrækkelig ind deri vil finde det tjenligst baade for Dem og Toldkammeret at udlevere omskrevne Varer. Jeg imødeser derfor Deres nærmere Bestemmelser for videre Skridt foretages.

Höiagtelsesfuldt

Jens Hofgaard.»

Man känner lagen i Norge, man vet huru den tillämpas i Sverige, och jag undrar icke på att man begagnar sig utaf den. Detta bref har jag afskrifvit bland Tullstyrelsens handlingar. Generaltullstyrelsen hade då intet annat svar att afgifva, än att låta varorna gå *fria*. Detta skedde den 19 Maj 1882. Men tre månader derefter kom skrifvelsen till Mons station, angående den Hvitfeldtska restitutionen, der *beslaget fick gälla*.

Det är aldeles gifvet, att på detta sätt här pågår och kommer att fortsätta en stor s. k. »formans-smuggling». Jag har frågat, hvad den ungefär skulle kunna värderas till, och fått till svar, att den icke kan bestämmas, när man icke ens på långt när får se alla varorna, men nog kan det antagas för linien Strömstad—Dalarne uppgå till mellan 50- å 80,000 kronors tullbelopp, *icke* tullvärde; detta är icke småsaker. I den uppgift, som Generaltullstyrelsen 1882 lemnat till Kongl. Maj:t och som den förste ärade talaren i dag anført, uppgafs tullbeloppet redan då till omkring 20,000 kr. Bland mina här lemnade uppgifter är icke ens någon del af Norrland medtagen, hvilket är anmärkningsvärdt, ty beloppet skulle naturligtvis gå till ännu mera, om man medtog denna stora del af gränsen. Den införsel, till skada för svenska industrien, och den tullförlost, som eger rum i stöd af 4 §:s anmärkta tolkning, kan visserligen icke bestämmas, men tydligt torde vara, att bådadera äro af väsentlig betydenhet.

Man finner af det anförda vidare, hvilken skilnad det är i afseende å myndigheternas sätt att bevaka de olika ländernas intressen. I Norge skrifver en handelsförening till sin regering, att det och det har hänt i Sverige. Två månader derefter skrifver norska regeringen till Sveriges regering och begär förklaring, hvarför icke mellanrikslagens 4 § fortfarande tolkas i Sverige på samma sätt som förut. I Februari 1880 skrifver icke en handelsförening utan Generaltullstyrelsen, vidare yttrar sig Kommersekollegium, och sedan skrifva flera fabrikanter etc., såsom jag förut uppräknat, till svenska regeringen, men vid frågan om 4 § har ännu ingenting från regeringens sida vidgjorts, icke ens en skrifvelse aflåtits, så vidt man vet, och det är nu sex år derefter. Jag vill med detta senare hafva visat huru olika intressena vårdas och handhafvas. Den frågan tränger sig sjelfmant fram: *vill* regeringen ingenting göra vid detta ärende eller *kan* hon ingenting dervid uträtta? I hvilketdera fallet, hvartill skall skrifvelse om revision gagna?!

Den 3 § i mellanrikslagen lyder: »Svenska eller norska natur-alster eller tillverkningar skola vid införsel landvägen från det ena riket till det andra vara fria från tullafgifter» etc.

Detta ordet *tillverkning* har varit en olycklig bestämmelse, ty på den grundar sig en annan eludering af lagen.

I Norge är tullen på ylle- och bomullsvaror vida lägre än i Sverige. Man för in sådana till Norge från utlandet, hvarför norska statskassan uppbär tullen. Man nedlägger sedan ett litet arbete på dem, såsom blekning, färgning eller syr på fransar o. s. v., förer dem till Sverige, och de ingå då med norska produktionsbevis såsom norsk tillverkning. Svenska statskassan mister dervid sin inkomst af dessa varor. Denna införsel har varit i ständig utveckling, ehuru den *för tillfället* minskats, såsom här har nämnts. Jag skall återkomma till detta senare. Lagen skrefs så, att Norge väsentligen undgick spekulationen på de olika ländernas tullskillnader, men Sverige fick den. Ordet tillverkning bestämes i ett af Kommersekollegii cirkulär sålunda: »Då vid en och samma fabriksanläggning idkas flera olika slag af handtering, t. ex. väfning, spinning, tryckning, färgning blekning o. s. v., bör hvarje sådan handtering betraktas såsom en särskild fabrik» — — — — —

»samt tillverkningsvärde eller förädlingskostnad icke mer än på ett ställe upptagas», samt vidare: »Vid beräkning af värdet å tillverkningarna vid sådana fabriker, t. ex. färgerier, kattunstryckerier, o. s. v., som ej åstadkomma någon ny produkt, utan blott gifva en redan förut åstadkommen tillverkning ett högre värde, bör endast tillökningen i värdet upptagas, såsom färgningskostnad, tryckningskostnad o. s. v.» Här af borde vara gifvet, att, t. ex. hvad kläder beträffar, det är »sömnadsarbetet» som utgör den norska tillverkningen, när detta nedlägges på utländskt tyg. Men så har det icke blifvit tillämpadt i Sverige af Generaltullstyrelsen. Så mycket hellre borde det vara så, som svenska Riksdagen bestämt, att vid tullbehandling af kläder skall för sömnadsarbetet 20 procents förhöjning beräknas i den tull, som sjelfva materialet drager. Generaltullstyrelsen åter har utfärdat ett cirkulär den 18 September 1874, deri styrelsen säger, att den kommit öfverens med norska departementet för det inre, att som sömnadsarbetet vid kläder utgör en högst väsentlig del af produktionen, skall hela klädespersedeln ingå till riket såsom inländsk tillverkning och således tullfri, d. v. s., att det sömnadsarbete, som Riksdagen analogt bestämdt till en femtedel af plaggets värde, släpar med sig de öfriga fyra femtedelarne. För mig är det klart, att detta är emot lagen, ty, såsom jag en gång förut sagt på detta rum, öfver svenska Riksdagens beslut står icke Generaltullstyrelsen och i bevillningsfrågor icke ens regering.

Nu säger man, att detta gör så litet. Jag har sett detta ytt- rande i många tidningar och äfven hört det, men statistiken visar, att just på grund af denna tolkning införas kläder till ofantligt be- lopp, och att denna *införsel* från Norge är stadd i ständig tillväxt, under det att *utförseln* är i lika gifven minskning. Så utgjorde in-

*Ifrågasatt
upphäfvande
af den s. k.
mellanriks-
lagen.
(Forts.)*

*Ifrågasatt
upphäfvande
af den s. k.
mellanriks-
lagen.
(Forts.)*

förseln 1882 ett värde af kr. 485,059, 1883: 619,949, 1884: 646,637. Siffran för det sista året är, i min motion, såsom jag anmält till Utskottet, oriktig, emedan jag fick uppgifterna för tidigt. Under samma tid sjönk utförselsvärdet från Sverige. Det var 1882 kronor 68,578, 1883 54,763, 1884 kronor 37,886; således har exporten från Sverige till Norge varit i ständigt tillbakagående, men den från Norge till Sverige i tillväxt. Dessutom visar statistiken, att 1883 infördes från Norge till Sverige yllevaror till ett värde af 3,490,268 kronor, hvaremot från Sverige till Norge utfördes för 919,039 kr. Det är således ingalunda några smäsaker, hvarom här är fråga.

Jag öfvergår nu till att äfven något vidröra bomullsvarorna. Dem har den förste talaren temligen vidlyftigt behandlat. Enligt vanligt språkbruk skulle väl endast t. ex. *färgning* på utländsk produkt vara »norsk tillverkning», men enligt nyssnämnda cirkulär släpar färgning, blekning, eller linningars påsyende varan tullfritt med sig till Sverige. 1883 uppstod i Norge ett färgeri för att bedriva denna affär på Sverige. Hvad den »norska tillverkningen» då var, skall jag här visa ett prof uppå, ty det är sannolikt ganska få af Kammarens ledamöter, som sett den. Meningen med denna färgning var, att den »norska tillverkningen» skulle tvättas bort i Göteborg och varan återföras till sin »engelska tillverkning».

Jag har här detta prof. Under mer än två år hafva stora kvantiteter af dessa varor fått passera, emedan de beledsagades af »produktionsbevis» öfver att vara norsk tillverkning, innan första beslaget skedde i Januari 1885. Men händelsevis kom tullförvaltningen i Göteborg att då en gång rifva upp emballeringen och fick så se detta. Då skref Generaltullstyrelsen att sådana varor skulle anhållas. Tullförvaltningen i Göteborg hade förut förklarat, att, om en »så ringa och ofullständig bearbetning af varan skall bereda densamma tullfri införsel i riket», det vore sannolikt, att all import af oblekta bomullsvoror från England hädanefter skulle dragas öfver Norge. Huru länge detta ofog bedrivits, kan jag icke säga, men så mycket har jag likväl genom skrivelser till tullstationerna fått veta, att redan 1883 kom sådan vara in. Då annoterades 1,230 kilogram vid Mons station. Sedermera kom varan öfver Strömstad och Göteborg in i stora kvantiteter. 1885 började man i Göteborg sätta stopp derför, sedan det uppdagats, hurudan varan i sjelfva verket var. Sedermera gick den det oaktadt öfver Strömstad och Mons stationer. 1886 skall denna införsel hafva börjat minskas, så att den uppgift, som den förste talaren lemnade, antager jag vara fullkomligt exakt, ehuru jag icke sett den. Det var visserligen ett glädjande ögonblick, men säkert är, att detta ögonblick icke blir långvarigt. Jag skall strax komma dit. Man har ofta hört talet om, att denna import endast berör obetydligheter. Endast öfver Mons station infördes under två år sammanlagdt 34,970 kilogram sådana färgade bomullsvoror, hvilket representerar ett tullbelopp af 31,473 kronor. Det är således icke smäsaker. Nu har Generaltullstyrelsen föreskrifvit, att sådan färgning icke får passera, och har utfärdat cirkulär att färgning skall vara »fullständig». Detta har

accepterats äfven af den norska regeringen, som i sin skrifvelse den 6 Mars i år visserligen erkände att färgningen bör vara fullständig, men i öfrigt icke ville göra några ändringar i bestämmelserna. Nu är att märka, att färgningen är en så enkel procedur, att den kostar en obetydlighet emot varans värde i öfrigt, äfven om färgningen är fullständig. Emellertid hafva dylika engelska varor från Norge fortfarande skickats in hit. Ännu i Januari 1886 har man hållit på med dessa försändningar och aflemnat profver till Generaltullstyrelsen. Här har jag ett prof. Detta är tillbakavisadt. Jag har försökt att i tre omgångar vatten tvätta dessa tyger, slutligen äfven med tvål, men förgäfves; färgen sitter det oakadt kvar, — de äro så fullständigt färgade, som man af en dylik vara kan begära. »Fullständig» färgning är *en fullkomligt ohållbar* bestämmelse, ty begreppet är alltid *relativt* till ändamålet, för hvilket färgning sker. Dessutom har jag i Generaltullstyrelsen vid genomläsningen af en akt funnit en skrifvelse från styrelsens kemiska auktoritet i dessa frågor, i hvilken den förklaring göres, att på den »fullständiga» färgningen kan ingenting byggas, ty den eger rum så snart »färg fixeras på en väfnad»; deri förklaras rent ut, att den intagna ställningen icke är hållbar, och brister den, så skola, säger kemisten tillika, betänkliga följder uppstå. Det är sannerligen icke möjligt, att, med sådan bestämmelse om färgning, dessa varor skola kunna hållas ur den svenska marknaden, och vid sådant förhållande inträffar just hvad tullkammaren i Göteborg befarat, eller att importen af oblekt bomullsväf drager sig öfver Norge och slutligen skall segla denna del af svenska industrien i qvaf.

Bestämmelsen »tillverkning» i 3 och 4 §§ är lagens kärna och ingalunda, såsom den förste talaren sade, blott några små bestämmelser, som behöfva ändras. Tvärtom hvilat hela lagen på dessa båda paragrafer, om hvars förstånd ingen sammanjemkning torde kunna ega rum.

Jag måste äfven påpeka en annan artikel, nemligen små kökslampor, med afseende hvarpå en utmärkt industri har utvecklats sig. Dessa lampor kosta i tillverkning omkring 50 öre. Glas och oljebehållare kosta omkring 10 öre och äro norsk tillverkning, men det öfriga, såsom också stämpeln emellanåt utvisar, är från tyska fabriker. Att nu denna vara skall få gälla för norsk tillverkning kan visserligen icke vara lagens mening. Jag har här ett utdrag ur ett bref, som en norsk fabrikant eller försäljare skrifvit till en svensk firma, der det heter, att man mycket väl kunde köpa brännarne från Sverige, om de der kunde säljas lika billigt som från utlandet. Han har således erkänt, att man köpt dessa lampdelar från utlandet, förutom det att sjelfva stämpeln utvisar detta.

Norska regeringen har företagit en ändring i 4 §; jag vet icke ens, om detta är bekant för svenska regeringen. Den 20 Juni 1882 förändrade nemligen norska regeringen kvantitetsbestämmelserna i 4 §, d. v. s. reducerade dem till kilogram o. s. v. I mellanrikslagen står skålpund och fot m. m., och detta har icke ändrats af svenska regeringen. En öfverenskommelse borde väl här vid lag

*Ifrågasatt
upphäfvande
af den s. k.
mellanriks-
lagen.*

(Forts.)

*Ifrågasatt
upphäfvande
af den s. k.
mellanriks-
lagen.
(Forts.)*

hafva skett, eller åtminstone svenska regeringen hafva blifvit om ändringen underrättad. Men intetdera har skett, såvidt jag vet. Följden har blifvit, att en svensk, som fört in några varor, blifvit antastad, men ej fäld, för det han hade $\frac{3}{10}$ kilo kaffe och $\frac{6}{10}$ kilo risgryn mer, än hvad han, efter den nya ändringen, skulle hafva rättighet till. I Sverige har den åstadkommit ett annat obehag, och det är, att resande komma från Norge till riksgränsen med för stora quantiteter. Man skulle då egentligen lägga beslag på allsammans, men af välvilja för folket har man i stället tullbehandlat det lilla *öfverskottet*.

Om produktionsbevisen bör jag säga några ord. I Sverige betalas för dem i lösen 1 krona och stämpelafgift 50 öre. I Norge erhållas sådana fritt. En annan olägenhet för de svenske köpmännen är, att, ehuru reproduktionsbevis alltid genast fås i Sverige, det är omöjligt att bekomma sådana fullständiga från Kristiania tullkammare. När ett produktionsbevis skall utfärdas i Norge, försäkra fabrikanterne, »som redelige Mænd på Tro och Love», att varan är producerad i Norge, hvarefter tullkammaren på detta bevis skrifver »norsk tilvirkning». Så säga norska fabrikanter eller köpmän en annan gång på »Tro och Love», att en vara är hemtad från och tillverkad i Sverige och skall återgå dit. Men då få de vanligen icke Kristiania tullkammare att skrifva, att så är, eller att varan har producerats här, utan endast, att man icke har skäl att »betvifla» uppgiften. Följden häraf har varit den, att, såsom från en tullstation uppgifves, der återgående varor kostat de svenske producercenterne omkring 300 kronor i tull, därför att man i Kristiania icke fått rena reproduktionsbevis. Ett bolag i Norrköping har helt nyligen haft vidlyftig skriftvexling härom utan att erhålla rättelse. Jag har här flera afskrifter af sådana ofullständiga bevis.

Jag vet, att Första Kammaren icke mycket fäster sig vid den ekonomiska sidan af saken, men, då jag har berört den i min motion, skall jag nu något tala derom. I Bevillnings-Utskottets utredning uppgifves, att den svenska tullförlusten under år 1884 uppgått till omkring 1,452,538 kronor 39 öre, förutom tullförlusten å pelsverk, under det att motsvarande förlust för det norska statsverket samma år utgjorde allenast 630,308 kronor 19 öre, derifrån dock är att afdraga det för spanmål sjöledes erlagda beloppet. Från den svenska sidan får väl äfven afdragas förlusten för formanssmugglingen. Jag har en stor packe handlingar rörande den svenska tullförlusten för året 1885 från alla tullstationer vid gränsen, och deraf framgår, att sagda år densamma *endast derstädes* uppgick till inemot 1,200,000 kronor; detta är det belopp, som skulle hafva påförts för från Norge, på grund af mellanrikslagen, tullfritt införda varor på sträckan Strömstad—Östersund. Till representanters från Jemtland uppbyggelse får jag nämna, att der måste varuforslingen af sådana varor, som äro belagda med tull, icke ske i stor myckenhet, eftersom detta belopp för Dufed, Melen, Östersund, Storlien och Funäsdalen icke går till mer än 40,000 kronor, så att för Jemtland tyckes denna lags upphäfvande icke hafva mycken betydelse.

Jag har strax efter min motions aflemnande blifvit antastad därför, att jag endast tagit den svenska statistiken till hjelp vid mina beräkningar. Jag medgifver befogetheten af denna anmärkning. Men medan jag väntade på någon åtgärd från regeringens sida, förgick tiden och den blef mig slutligen för motionens affattande så kort, att jag icke då medhann att studera norska uppgifterna i sista stunden. Om jag med ledning af sista tabellen i Bevillnings-Utskottets utredning lägger den norska statistikens uppgifter till den svenska, med afseende på värdet af de varor, som förts från Sverige till Norge, och likaledes med afseende på varuforslingen från Norge till Sverige, så står det ändock fast, att värdet af Sveriges utförsel till Norge året 1884 förhåller sig till värdet af Norges utförsel till Sverige såsom 3 : 4, eller att Norge infört till Sverige nära 25 procent mera i varuvärde än Sverige utfört till Norge.

Jag nämnde i början, att jag skulle en stund uppehålla mig vid »vägskälet», och jag har kanske allt för länge gjort det. Men såsom motionär har jag ansett mig skyldig att framdraga bevis för att motionen verkligen varit af behovet påkallad.

Jag har, såsom af mitt anförande torde synas, mycket grundligt studerat mellanrikslagen, dess tillämpning och följder, och har dervid kommit till insigt derom, att på grundvalen af 1825 års förordning, reviderad, ändrad och lappad 1874, kan ingenting vidare byggas, emedan de hufvudsakliga bestämmelser, på hvilka lagen hvilar, och som utgöra lagens kärna, införda 1874 i 3 och 4 §§, icke längre äro hållbara, sedan de båda ländernas högsta dömande myndigheter fält diametralt motsatta uttalanden angående dessa bestämmelsers rätta förstånd. Detta har åter verkat derhän, att folkens rättsmedvetande icke längre kan sammanjemkas. Under det jag stått under »revisionens» visare, har jag genomgått revisionens historia angående denna lag. Deraf visar det sig, att redan 1845 tillsattes en komité för att revidera lagen. Den medförde icke annat resultat, än att 1852 utkom en förordning angående de båda rikenas handelsfartyg. 1855 blef en ny komité tillsatt, som 1856 blef färdig med sitt förslag, hvilket då antogs af svenska Riksdagen, men afslogs af norska Stortinget. Icke längre derefter än 1868 beslöt svenska Riksdagen en skrifvelse till regeringen med begäran om revision af mellanrikslagen, och i denna skrifvelse begärde Riksdagen att förslag i ämnet måtte framläggas för näst sammanträdande Riksdag, således år 1869, och då äfven för Norges Storting. Denna revision, mine herrar, räckte ändock till 1874 och kunde icke komma till stånd förr, än de svenske underhandlarne gifvit vika tum för tum, och Norge nedsatt sin tull på bomullsvor under den svenska. Då lyckades det att åstadkomma den förordning, ur hvilken all denna oreda sedan utvecklat sig. — Man hade dock icke då att göra med en regering, som genast afslog hvarje framställning, såsom nu har skett. Sedermera kom Generaltullstyrelsens begäran om ändring af 4 §, en fråga, hvilken, såsom jag visat, legat sex år hos Kongl. Maj:t utan att något dervid blifvit gjort; detta var också en be-

*Ifrågasatt
upphäfvande
af den s. k.
mellanriks-
lagen.
(Forts.)*

*Ifrågasatt
upphäfvande
af den s. k.
mellanriks-
lagen.*

(Forts.)

gäran om »revision». Så kom slutligen finansministerns skrifvelse den 27 Januari i år till norska regeringen med begäran att »färgning» och »blekning» icke måtte vara att anse såsom tillverkning. Derpå följde den 6 Mars innevarande år afslag från norska regeringen.

Med alla dessa fakta och med revisionernas historia för ögonen, samt i betraktande af den ställning, vår tullstyrelse och regeringen intagit och fortfarande intaga till denna fråga, och särskildt då jag tänker på, att i finansministerns återopade skrifvelse stod att han, hvad kläder angår, vore *öfverens* med norska regeringen, att de böra anses som »tillverkning» i det land, de äro sydda, hvarigenom han intagit en rent prononcerad ställning, som åtminstone en del af oss icke kan gilla, så är det icke svårt för mig att veta, hvilken »vägvisare» jag måste följa. Jag följer den, på hvilken »upphäfvande» står tecknad, och yrkar bifall till Utskottets hemställan.

Herr Grefven och Talmannen tillkännagaf, att före kl. 2 e. m. anslag utfärdats till sammanträdets fortsättande kl. 7 e. m.

Herr vice Talmannen: Det är af en händelse, icke med af-sigt, jag begärt ordet näst efter den föregående talaren, hvars utförliga anförande det icke är min afsigt att bemöta. Jag egnar detta anförande all den aktning, ett ärligt arbete i förening med en fast öfvertygelse förtjenar, ehuru jag icke kan komma till det slut, hvartill han kommit. I min tanke skulle det vara egendomligt, om Riksdagen, efter att under de senare åren hafva, genom de beslut den fattat, dels om byggande af jernvägar för statens räknin^g, dels om understödjande af jernvägsbyggnader sökt förbättra och öröka vår beröring med Norge, nu skulle ingå till Kongl. Maj:t och förklara, att Riksdagen för sin del beslutit upphäfvande af der s. k. mellanrikslagen. Äfven denna lag har till syfte att underlätta våra handelsförbindelser med Norge, och om traktater i sådant syfte med andra länder alltid måste medföra fördelar och lättnader, så är det väl uppenbart, att det ännu mer måste vara händelsen i fråga om ett land, som är med oss förenadt med en så lång landgräns, andra förhållanden att förtiga, som Norge.

Är det nu så, att denna lag är förenad med så stora olägenheter, som här framhållits af åtskillige talare, så böra förhållandena undersökas, och man bör sedermera söka att genom regeringens försorg framkalla ändringar i de särskilda bestämmelserna. Svårigen kan någon anse, att man främjar framgången af en sådan undersökning, om man börjar med att besluta traktatens upphäfvande och sålunda ställer sig på det rena intets ståndpunkt vid underhandlingens början. Hvad den administrativa tillämpningen af lagen angår, så ligger frågan derom utom lagens bestämmelser och kan derifrån skiljas. För min del vill jag icke motsätta mig ett beslut om en sådan skrifvelse, som här föreslagits, vare sig i de ordalag reservanterne framställt eller med någon modifikation, om en sådan kan komma att föreslås, men deremot får jag på det högsta afstyrka bifall till Utskottets förslag.

Herr Adelsköld: Då jag i allo delar de åsigtter, som uttalats i förra delen af Friherre Hochschilds anförande och nu senast af vice talmannen, kan jag, utan att behöfva göra någon repetition, inskränka mig att instämma i första delen af nämnda anförande äfvensom i hvad vice talmannen yttrat. Deremot kan jag icke instämma till alla delar i senare delen af Friherre Hochschilds yttrande, ty om Riksdagen skulle afslå Utskottets förslag, så blefve den naturliga uppfattningen den, att Riksdagen icke önskade någon revision af mellanrikslagen. Då jag åter för min del anser, att mellanrikslagen är behäftad med åtskilliga brister, och i synnerhet att tillämpningen af densamma varit oriktig, måste jag förena mig med dem, som yrka revision af nämnda lag.

Under öfverläggningen har emellertid anförts, att en sådan revision antagligen skulle komma att upptaga så lång tid, att man icke kunde förr än i en aflägsen framtid få se något resultat af densamma, och derfor tillåter jag mig, för att lugna dessa farhågor och för att tillmötesgå de önsknningar om en hastigare revision, som blifvit framställda, föreslå följande tillägg i slutet af reservanternas förslag, att, »derest en sådan revision icke kan annan nästa riksdag verkställas, Kongl. Maj:t då måtte vid sagda riksdags början derom meddela Riksdagen underrättelse.» Jag tror att, om detta förmedlingsförslag antages, all rättfärdighet kommer att uppfyllas, ty om det ej skulle lyckas regeringen inom sagde tid åstadkomma en tillfredsställande revision, hvilket med god vilja å ömse sidor borde kunna ske, så är Riksdagen i tillfälle att åter upptaga frågan till behållning.

Herr Björnstjerna: Efter de dystra målningar, som här framlagts, skall jag söka något lugna dem, som deraf möjligen blifvit oroad. Som emellertid siffror icke äro angenäma att höra, i synnerhet så här långt fram på förmiddagen, skall jag inskränka mig till att anförä allenast några få. Grefve Strömfelt har sjelf åberopat den ista af de tabeller, Utskottet intagit, och jag ber att äfven få åberopa densamma, för så vidt de officiella siffror, som der återfinnas, kunna anses giltiga. Deraf ser, man att värdet af utförseln från Sverige till Norge under de fem åren 1880—1884 enligt svenska uppgifter uppgått till i rundt tal 46,850,000 kronor, men enligt norska uppgifter till icke mindre än 83,900,000 kronor, således efter de norska uppgifterna icke långt ifrån dubbelt så mycket som efter de svenska. Utförseln från Norge till Sverige deremot uppgick under samma tid i värde till, enligt svenska uppgifter, 95,482,000 men enligt norska till 69,732,000. Det kan mycket väl hända, att i Norge liksom här de, hvilka endast se på det egna landets statistiska uppgifter, gå och oroa sig öfver den underbalans i handeln, som de norska statistiska uppgifterna utvisa, och hvilken enligt denna tabell går ända till 14 millioner under loppet af dessa fem år.

Man har särskildt fäst sig vid, att den tullinkomst, Sverige skulle hafva förlorat på mellanrikslagen enligt Utskottets beräkning,

*Ifrågasatt
upphäfvande
af den s. k.
mellanriks-
lagen.
(Forts.)*

*Ifrågasatt
upphäfvande
af den s. k.
mellanriks-
lagen.
(Forts.)*

går till omkring 1,452,538 kronor för år 1884, under det att Norges förlust samma år utgjorde allenast 630,308 kronor. Denna skilnad härrör till stor del deraf, att Sveriges tullar äro mycket högre, oaktadt vi anses hafva en frihandelstariff. På bomullsväfnader »andra slag» blekta eller färgade är tullen i Sverige 90 öre, i Norge 27; på ylleväfnader »andra slag» är tullen i Sverige 1,75, men i Norge 80 öre. Sverige förlorade i tullinkomst enligt Utskottet på år 1884 införda 340,093 kgr. sådana bomullsväfnader kr. 306,083; hade tullen ej varit högre än den är i Norge, skulle förlusten endast blifvit kr. 91,825. Vår tullförlust på 353,044 kgr. införda ylleväfnader »andra slag» utgjorde enligt Utskottet 617,827 kr. Hade tullen varit lika låg som i Norge, skulle förlusten hafva nedgått till kr. 282,735. Skilnaden på dessa båda artiklar ensamt hade sålunda utgjort 549,350 kr., hvarmed vår förlust i tullinkomst minskats, så framt vår tull varit densamma som i Norge.

Grefve Strömfelt har tydligen ådagalagt behöfligheten af en revision af denna lag, och derom äro väl alla ense, men deremot har han icke, så vidt jag kunnat finna, på något sätt ådagalagt behöfligheten att uppsäga lagen. Ingen lag är ju fullkomlig. Det finnes ingen lag, som kan förebygga alla missbruk, men därför bör man väl ej afskaffa alla lagar, utan endast, så vidt möjligt, söka förekomma missbruken. Man har här mycket framhållit de tullförsnillningar, som nu ega rum; men hvad äro väl dessa mot hvad som skulle blifva fallet, om vi upprättade en fullständig tullgräns och läte varor från båda länderna betala full tull. Då skulle man få höra talas om tullförsnillningar i en helt annan skala, hvilka kunde i hög grad verka demoraliserande på hela gränsbefolkningen. Norge bör icke skyllas för, att svenska spekulanter upprätta färgerier i Norge för att derifrån föra halfvägade utländska varor till Sverige, och icke kan man heller förebrå Norge, att de svenska domstolarne döma till fördel för missbruken. Den förnämsta anledningen till den önskan om lagens upphäfvande, som gjort sig gällande, lærer väl ligga deruti, att, så framt vi vilja införa spanmåls-tullar, skulle mellanrikslagen stå i vägen. Denna olägenhet kan ju mycket lätt afhjelpas genom att i lagen införas en ny paragraf af innehåll att, om spanmåls- och mjöltullar införas i Sverige, väsentligen högre än i Norge eller tvärtom, så upphör tullfriheten för dessa varor de båda rikena emellan. På det sättet skulle denna lag icke på något vis stå i vägen. En ny öfverenskommelse kan icke komma till stånd före nästa riksdag, eftersom Riksdagens och Stortingets bifall erfordras till den nya lagen. Hvarför då uppsäga lagen i år? Om en skrifvelse till Kongl. Maj:t nu beslutas med anhållan, att frågan måtte så skyndsamt som möjligt behandlas, så få vi till nästa riksdag se huru regeringen lyckats deri. Möjligen har den en ny lag att framlägga för Riksdagen, möjligen icke; och om man då ser, att ingenting vunnits genom underhandlingar, kan det vara tid på att uppsäga traktaten, men icke är det så nu.

Hvad Sverige och Norge borde eftersträfvat vore en tullförening sådan som de tyska staterna ingått, långt innan det tyska riket

återupprättades; men en sådan tullförening, hvarigenom hela tullgränsen blefve onödig, är omöjlig, så länge vi icke kunna komma öfverens om en gemensam tullrepresentation. Läser man noggrant Utskottets motivering, skall man finna, att den icke går ut på afskaffande, utan endast omarbetande af lagen, i afsigt, såsom Utskottet säger, att »till de förenade rikenas ömsesidiga båtnad bättre tillgodose den allt lifligare samfärdseln dem emellan». Man skulle deraf kunna sluta, att Utskottets mening varit att de hinder, som nu finnas för samfärdseln, skulle undanröjas, så vidt sådant kan vara möjligt, och ytterligare lättnader för samfärdseln medgifvas. Men detta oakadt måste jag befara efter de häftiga uttalanden i pressen, som pågått, och under en tid, då sinnesstämningen af andra anledningar är retlig — att ett beslut om lagens uppsägning skulle tydas både i Sverige och i Norge som ett steg i antiunionel riktning, hvilket jag på det högsta skulle beklaga. Det tillhör Första Kammaren att handla med lugn och värdighet samt utan öfverilning. Sveriges rättigheter är det vår pligt att tillvarataga, men detta sker bäst på ett sätt, som ej stöter våra norska bröder. Man vinner sannerligen ingenting genom att uppreta nationalkänslan. Vi förebrå Norge dess obenägenhet för all närmare förening, men antaga vi Utskottets förslag, skulle samma beskyllning med fog kunna riktas mot oss. Låtom oss icke sönderslita ett af de få nya föreningsband, som äro frukten af vår 70-åriga sammanlefnad. Det blir måhända icke så lätt att åter sammanknyta det. Man kommer lättare till en uppgörelse med ömsesidig god vilja, på underhandlingarnas fredliga väg, än genom att vidtaga en åtgärd, som kan synas förestafvad af dåligt lynne eller vidtagen under påtryckning af en för dagen pågående agitation.

Jag yrkar bifall till den af Herr Bennich framlagda reservationen.

Som ännu många af Kammarens ledamöter anmält sig till erhållande af ordet i föreliggande fråga, uppsköts den vidare öfverläggningen till aftonsammanträdet.

Anmäldes och bordlades:

Banko-Utskottets memorial:

N:o 12, i fråga om ändringar i gällande reglemente för Riksbankens styrelse och förvaltning; samt

N:o 13, med förslag till ändring i instruktionen för Riksdagens revisorer vid Riksbankens afdelningskontor; äfvensom

Sammansatta Banko- och Lag-Utskottets utlåtande N:o 2, i anledning af *ej mindre* Kamrarnes skiljaktiga beslut beträffande vissa delar af de i Utskottets utlåtande N:o 1 framlagda förslag till lagar angående bankaktiebolag samt angående enskilda bankbolag med sedelutgifningsrätt, *än äfven* återremiss dels från båda Kamrarna af det i samma utlåtande innefattade förslag till lag angående

*Ifrågasatt
upphäfvande
af den s. k.
mellanviks-
lagen.
(Forts.)*

bankaktiebolags, sedelutgifvande bankbolags och sparbanks konkurs samt af vissa delar af förslaget till lag angående enskilda bankbolag med sedelutgifningsrätt, *dels* derjemte från Andra Kammaren af Utskottets förslag till lagar angående förändrad lydelse af 17 kap. 3 § Handelsbalken samt angående tillägg till och ändring i lagen för Rikets Ständers bank den 1 Mars 1830.

Justerades två protokollsutdrag för detta sammanträde, hvar efter Kammaren åtskildes kl. 2,42 e. m.

In fidem
A. von Krusenstjerna.

Rättelser

i Grefve Strömfelts anförande:

- Sid. 26 rad. 23 nedifrån *står*: Jag har rätt att blifva trodd på mina ord och när jag nu säger,
läs: Jag har rätt att blifva trodd på mina ord när jag nu säger,
- Sid. 27 rad. 22 uppifrån *står*: inför regeringen sedan den 13 Februari
läs: inför regeringen redan den 13 Februari
- Sid. 28 rad. 3 nedifrån *står*: Gerli i Näsund,
läs: Gerle i Näsund,
- Sid. 31 rad. 4 uppifrån *står*: tvenne
läs: trenne
- Sid. 34 rad. 8 o. 9 uppifrån *står*: Jeg imödeser derfor Deres nærmere Bestemmelser for videre Skridt foretages.
läs: Jeg invideser derfor Deres nærmere Bestemmelse for videre Skridts foretage.
- Sid. 34 rad. 28 nedifrån *står*: det
läs: den
- Sid. 37 rad. 23 nedifrån *står*: Bestämmelsen »tillverkning» i 3 och 4 §§ är lagens kärna
läs: Bestämmelsen »tillverkning» i § 3 och 4:de §:n äro lagens kärna
- Sid. 38 rad. 12 nedifrån *står*: afdragas
läs: tilläggas